

ਪਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਦਿਮਾ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੰਦੋਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 14 No. 352 July 29, 2020

E-mali : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771

Ph 530-315-1020

ਅਮਰੀਕੀ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਚੀਨ ਦੀ ਧਰਤੇ 'ਤੇ

ਚੀਨ ਹੋਇਆ ਪਰੇਸ਼ਾਨ- ਯੁੱਧ ਦਾ ਖਤਰਾ

ਬੀਜਿੰਗ- ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਚੀਨ 'ਚ ਪੈਦਾ ਤਣਾਅ ਦੌਰਾਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਸ਼ੰਘਾਈ ਦੇ ਕਾਫੀ ਕਰੀਬ ਆ

ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਤੇ ਸਾਊਥ ਚਾਈਨਾ ਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਈ

ਜੁੱਧ ਸਾਊਥ ਚਾਈਨਾ ਸੀ 'ਚ ਤੈਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਵੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਚੀਨ ਦੀ ਜਗੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ : ਮਾਈਕ ਪੌਪੀਓ
ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਈਕ ਪੌਪੀਓ ਨੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤਰ ਚੀਨ ਦੀ ਜਗੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਚੀਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ

ਗਏ। ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਵਪਾਰਕ ਕੌਂਸਲੇਟ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਿਊਸਟਨ 'ਚ ਸਥਿਤ ਦੂਤਾਵਾਸ ਤੋਂ ਚੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਨ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਆਈ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਅਮਰੀਕੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫ਼ੌਜ ਕੇ ਪੀ-8ਏ ਓਨਟਾਰੋ-ਸੁਬਮਾਰਿਨਿਓ ਅਰਿਚਰਆਟ ਤੇ ਈਪੀ-3ਈ ਜਹਾਜ਼ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਠਾਅਿਨ ਟਰਅਟਿ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਉਡਾਣ ਭਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਚੀਨ ਦੇ ਫ਼ਯਦਜ਼ਅਿਨਗ ਤੇ ਫ਼ਯੂਜ਼ੀਅਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚੀਨ ਦਾ ਸ਼ੰਘਾਈ ਮਹਾਨਗਰ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਲਈ ਸ਼ੰਘਾਈ ਦੇ 76.5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਚੀਨੀ ਹਵਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹਰਕਤ 'ਚ ਆ ਗਈ ਤੇ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ ਪਰ ਕੁਝ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਸਥਿਤੀ ਸਮਾਨ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਚੀਨ ਤੇ ਰੂਸ ਨਾਲ ਤਣਾਤਨੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਫ਼ੈਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਦੁਜੇ

ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਵੇਗੀ। ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਪੂਰੇ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹ ਮ ਲ ਾ ਵ ਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਦੇ ਤੱਟੀ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ 'ਤੇ ਟਰੰਪ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 35 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਇਆ

ਨਿਊਯਾਰਕ- ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 35 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ

ਘਟਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 435 ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ 2022 ਤੋਂ ਚੋਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ

ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਹੋਈ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਿਚ ਗਤਬਤੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਤੋਂ ਚੋਣ ਵਿਚ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਟਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪਰਵਾਸੀ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਐਲਾਨੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਅਸਰ 2024 ਅਤੇ 2028 ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 35 ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਦਾਖ਼ਲ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਚ ਟਰੰਪ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

Certified Insurance Agent **Global Green INSURANCE AGENCY**

ਰੈਲਬ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM

Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Allstate
You're in good hands.

Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501

Auto • Home • Life • Health • Business • Commercial

PH. (510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

AUTOBAHN Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

ਡੈਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੋ

Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Padam Builders Inc.
ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਾਰੰਟੀ

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam
email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

CELL 510-565-6667

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਰਵਿਊਜੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੇਂਦ ਲੈਟਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ, ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫਤਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦਫਤਰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦਫਤਰ

44808 S. Grimmer Blvd # 208 Fremont, CA 94538 510-657-6444

37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height, NY 11372 718-533-8444

2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 916-372-448

4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)

408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates
315 Piercy Road, San Jose, CA 95138
Budwal@sagepointadvisor.com

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi
Insurance Lic# 0F22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com
State farm mutual Automobile Insurance Company, State Farm Indemnity Company Bloomington, IL.

ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਇਕ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ
ਗੁਪਤ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 9 ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਹੈ

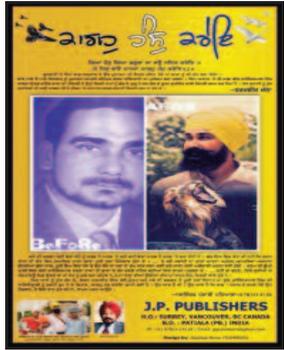
ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਅੱਜ ਹੀ
ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ
ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ

CaliforniaCensus.org

“ਕਾਗਹੁ ਹੰਸੁ ਕਰੇਇ” ਜੀਵਨੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੇ ਵਿਖੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਕੁਲਵੰਤ ਧਾਲੀਆ/ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ): ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਘੇ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰੋ. ਧਰਮਵੀਰ ਚੌਠਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ “ਕਾਗਹੁ ਹੰਸੁ ਕਰੇਇ” ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਸਾਢੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਬਰਾੜ ਤੇ ਪਿੰਦਾ ਕੋਟਲਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੀਮਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪੁਸਤਕ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਕੁਰਾਹੇ ਚਲਦਿਆਂ, ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਸਰਿਆਂ ਲਈ ਉਦਾਹਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪ ਚੰਗੀ ਲੀਡ

ਪਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਉਹ ਸਮਾਜ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਬਣਿੰਡੇ ਵਾਲੇ ਕਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਬਣੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਪੁਸਤਕ “ਕਾਗਹੁ ਹੰਸੁ ਕਰੇਇ” ਲੇਖਕ ਧਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੌਠਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੜਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਜਿੰਨਾ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਹਾਕਮ

ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਅਮਰਜੀਤ ਦੌਧਰ, ਅਵਤਾਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਜੈਲਾ ਪੂੜਕੋਟ, ਗੁਰਦਿਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਾਈਸਚੈਂਸਲਰ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕ ਧਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਚੌਠਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਸ ਚੰਗੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਟੈਕਸਾਸ 'ਚ ਹੰਨਾ ਤੂਫਾਨ ਨੇ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ, ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਹੱਦੀ ਕੰਧ ਡਿੱਗੀ

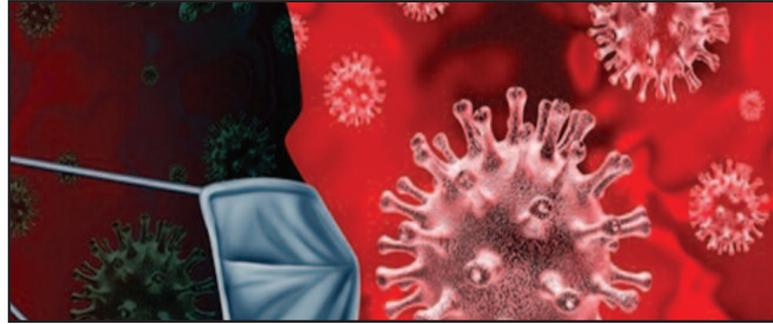
ਟੈਕਸਾਸ- ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਕਹਿਰ 'ਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸਾਸ ਦੇ ਤੱਟੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ ਹੰਨਾ ਨੇ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਤੂਫਾਨ ਹੰਨਾ ਟੈਕਸਾਸ ਦੇ ਤੱਟੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਇਆ। ਤੱਟੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਮੁਸਲਾਧਾਰ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਤੀਬਰ ਗਤੀ ਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਜਨਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਵਾ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਗ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਖੜੇ ਟਰੈਕਟਰ ਤੇ ਟ੍ਰੇਲਰ ਪਲਟ ਗਏ। ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭੇ ਵੀ ਉਖੜ ਕੇ ਦੂਰ ਜਾ ਡਿੱਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ-ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੰਧ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਦੇ ਵੇਗ ਤੇ ਮੁਸਲਾਧਾਰ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ

ਡਿੱਗ ਗਏ ਹਨ। ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ ਬਦਲਿਆ, ਹਨ੍ਹੇਰੇ 'ਚ ਡੁੱਬੇ 283,000 ਘਰ ਹੰਨਾ ਦੇ ਤੀਬਰ ਵੇਗ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਪੋਰਟ ਮੈਨਸਫੀਨਡ 'ਚ ਗੰਨੇ ਦੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤ ਉਜੜ ਗਏ ਹਨ। ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਾਲ ਸਮਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਿਰਨ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ 283,000 ਘਰਾਂ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਗੁੱਲ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਛਾ ਗਿਆ। ਰਾਹਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼, ਤੇਲ ਤੇ ਗੈਸ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦਵਾਈ, ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਦਵਾਈ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦੌਰ ਵਿਚ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਲੋਕ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵੈਕਸੀਨ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਮਾਡਰਨ ਦੀ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦਾ ਫਾਇਨਲ ਟਰਾਇਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਮਾਡਰਨ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਉਥੇ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇ ਐਂਤਿਮ ਟਰਾਇਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੈਕਸੀਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਲਈ ਬਾਇਓਐਡਵਾਂਸਡ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡੈਵਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਡਰਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 472

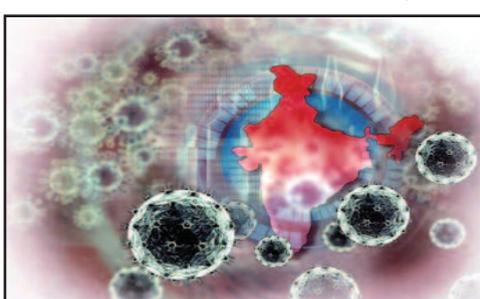
ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 472 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਉਓਏ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ

'ਚ ਮਦਦ ਲਈ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇ ਐਂਤਿਮ ਪੜਾਅ ਦੇ ਟਰਾਇਲ 'ਚ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ, ਜੋ 27 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 483 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਮਦਦ ਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦਾ ਟਰਾਇਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਟੇਜ 'ਚ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਮਾਡਰਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 955 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਕ ਦਿਨ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 23 ਮੌਤਾਂ, 600 ਕੋਰੋਨਾ ਕੇਸ

ਜਲੰਧਰ- ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 23 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 600 ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 68 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦਕਿ 2735 ਮਰੀਜ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 349 ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 9 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ

ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ, ਤਰਨਤਾਰਨ-ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਦੀ ਜਾਨ ਗਈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ 60,61, 62,62, 67,75 ਤੇ 74 ਸਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ 68 ਤੇ 51 ਸਾਲਾ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 45,59 ਤੇ 75 ਸਾਲਾ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ 54 ਤੇ 40 ਸਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ 77 ਤੇ 35 ਸਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ 35 ਸਾਲਾ ਮਹਿਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ 55 ਸਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ 64 ਸਾਲਾ ਮਹਿਲਾ ਜਦਕਿ

ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ 40,70 ਤੇ 62 ਸਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਦਮ ਤੋੜਿਆ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ 45 ਸਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 73 ਲੋਕ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਜਾਨ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 146, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 72, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ 65, ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ 62 ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ 41 ਨਵੇਂ ਪਾਜ਼ੇ-ਟਿਵ ਕੇਸ ਆਏ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ 688 ਮਰੀਜ਼ ਸਿਹਤਯਾਬ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ।

Law Office of

NIRWAN & ASSOCIATES

www.Nirwanlaw.com

Jagdip S. Nirwan Esq.

BUSINESS INC.

- > Incorporation
- > Articles of Incorp
- > Dissolution
- > 501© Non-Profit

IMMIGRATION LAW

- > Adjustment
- > Citizenship
- > Employment
- > Appeals-IJ/
- > Family & Finance Visa
- > Board/Federal Ct
- > Labor Certification
- > Investor Visas
- > Removal & Deportation Defense

TAX LAW

- > Offer in Compromise
- > Payment Plans
- > File Back Taxes
- > Tax Preparation
- > Audits
- > Appeals
- > Tax Court Rep
- > IRS/EDD/FTB Representation
- > Personal & Business
- > Income Tax Filling

1104 CORPORATE WAY, SACRAMENTO CA 95831

Tel: 916-832-3144

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਨਵੇਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਸਤਾਏ ਨਿਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੇ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖ ਨਿਦਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨੀਆਂ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੇ 11 ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਹੁਣ ਉਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਈ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਕਸਾਨ 'ਚ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ 4 ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਯੁੱਧ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਮਲਿਆਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖੋਹ ਲਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਭਿਆਨਕ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੇ ਨਿਦਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਾਂ ਕਹਾਂ ਜਾਂ ਬਾਪ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤਾਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਹੈ। ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਓ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸਾਂ, 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਕਿਉਂ ਬਦਲਾਂ?' ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਅਫਗਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਆਰਜ਼ੀ ਸਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਅਫਗਾਨੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਨਾਹ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀਏਏ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਨਿਦਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੀਏਏ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਕਿ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਤਿੰਨੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿ 'ਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਬਿਲਕੁਲ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੀ ਕਲਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਕੇ ਆਏ ਅਣਗਿਣਤ ਪਰਿਵਾਰ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੀਏਏ ਹੁਣ ਤਿੰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
 Editor in Chief & Publisher
 e-mail: bsma54@gmail.com
 Tel : 510-938-7771, Ph : 510-516-3536

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Pardes Times (2nd office)
 Ranjit Kandola, Managing Editor
 530-315-1020, email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

RAJ BUDWAL
 MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
 8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardesitimes.com
 by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਇਨਸਾਨ ਬਨਾਮ ਹੈਵਾਨੀਅਤ

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਉਹੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਦਾਨਵ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਹੈਵਾਨ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੇਰਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਨਾਨਾਸ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਇਕ ਗਰਭਵਤੀ ਹੱਥਣੀ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਅਨਾਨਾਸ ਵਿਚ ਧਮਾਕਾਬੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਭਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਆਈ ਗਈ ਸੀ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਨੇਤਾ, ਅਭਿਨੇਤਾ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਆਦਿ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਟਵੀਟ ਕਰ ਕੇ ਮੈਸੇਜਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੱਥਣੀ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਮੰਨੋ ਅਜਿਹਾ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸਾ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਚੂਰੂ ਤੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਉਥੇ ਉੱਟਣੀ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤ ਵਿਚ ਵੜ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੈਰ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਉੱਟਣੀ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਈ। ਜਦ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਵੈਟਰਨਰੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਉੱਟਣੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਥੇ ਹੀ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਲਈ

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਗਰਭਵਤੀ ਹੱਥਣੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਟੁੱਟੀ ਸੀ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ

ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਈ ਪੇਜ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਬਾਰਾ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਫਿਰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ। ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਜੀਵਨ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਸਕੀਏ ਨਾ ਕਿ ਹੈਵਾਨੀਅਤ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਜਾਈਏ।

ਖੈਰ! ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿੰਨੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ

ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਸੋਚੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲ ਸਕੇ ਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਪਸ਼ੂ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਾ ਪੁੱਜੇ। ਇਸ ਵਾਰ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਇੰਨਾ ਦਮ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੰਭਕਰਨੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਫਟ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਇਹ ਦੌਰ ਬਹੁਤ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਖ਼ੁੱਤ ਢਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਧਰੋਹਰਾਂ ਦਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਮੁਲਕਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਇਸ ਦੌਰ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਅਨੈਤਿਕ ਦੇਖਣਗੀਆਂ? ਅੱਜ ਦੇ ਕਿਸ ਨਾਇਕ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

ਕਿਸ ਦੇ ਖ਼ੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ 'ਤੇ ਅਨੈਤਿਕ ਧੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀ ਰਾਇ ਬਣਾਉਣਗੀਆਂ? ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਯਕੀਨਨ ਪਸ਼ੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਰੁਖ਼ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਕਿਫ਼ਾਇਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਢੁੱਕਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾ-ਸਹਿਣਯੋਗ ਪੀੜਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਸਾਮੰਤਵਾਦੀ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਖੇਡਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਹੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਤਮਾਮ ਸੂਬੇ ਤੇ ਮੁਲਕ ਪਸ਼ੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਮੈਕਡੋਨਾਲਡ ਵਰਗੀ ਕੰਪਨੀ ਖਾਸ ਆਂਡਿਆਂ ਵੱਲ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਹਿਸ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੁਝ ਬਣਯਾਰੀ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਵੇਲ ਅਤੇ ਡਾਲਫਿਨ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੌਪ ਫਰਾਂਸਿਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਸਵਰਗ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਮਾਮ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣਗੇ। ਦਰਅਸਲ, ਸਵਰਗ ਲੋਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸੁੰਨਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਈ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਹੂਲੀਅਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਮਾਮ ਫਾਰਮ ਪਸ਼ੂਆਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਲਟਰੀ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਪਾਉਂਦੀ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 9.3 ਅਰਬ ਮੁਰਗੇ ਕੱਟੇ ਗਏ। ਅਰਥਾਤ ਹਰੇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ 28 ਮੁਰਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾੜੂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ

ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਬਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰਦਨ ਉਤਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁਬੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਹੁਤ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਬੱਝੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਮੁਰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਅਤੇ ਖੰਭ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਰੀ ਦੇ

ਅੱਗੇ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਮੁਰਗੇ ਆਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 5,26,000 ਮੁਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਉਬਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੰਛੀ ਦੇ ਖੰਭ ਤੋੜਨ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਰੁਤਬੇ ਅਤੇ ਪੈਸੇ-ਧੋਲੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਰ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੈਕਟਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਅਗਲੇਰੇ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਮਨੁੱਖੀ ਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਚਾਹੇ

ਨਿਕੋਲਸ ਕ੍ਰਿਸਟਾਫ

ਮਾਮੂਲੀ ਭੁਗਤਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਕਿਸਾਨ ਹੋਣ ਜੋ ਪਸ਼ੂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰ ਕੇ ਕਸਾਈਖਾਨੇ ਤਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰੱਖਿਆ ਕਵਚ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬਿਮਾਰ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਨ 2018 ਵਿਚ ਲਗਪਗ 8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਮਹਿਜ਼ ਦੋ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਖ਼ੁਦ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੇਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੱਛੀ ਖਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਇਹੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮਾਸਾਹਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਸਵਾਦੀ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਬਦਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਮਾਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘੱਟ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 21 'ਤੇ)

'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ

(1) ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ	(10) ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਪਲ	(19) ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ	(28) ਹੈਰੀ ਸਿੱਧੂ
(2) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ	(11) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(20) ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ	(29) ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ
(3) ਗੈਰੀ ਬਸਰਾਏ	(12) ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(21) ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(30) ਰਾਜ ਬਡਵਾਲ
(4) ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਾਡਲੀ	(13) ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ	(22) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ	(31) ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
(5) ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ	(14) ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ	(23) ਸ਼੍ਰੀ ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਜੀ	(32) ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ
(6) ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ	(15) ਡਾ ਦਲਵੀਰ ਪੰਨੂ	(24) ਜੌਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(33) ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ
(7) ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(16) ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ	(25) ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ	(34) ਹਰਜੀਤ ਗਿੱਲ
(8) ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(17) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ	(26) ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ	(35) ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬੀ
(9) ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ	(18) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ	(27) ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ	(36) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ (ਡੀਪੀਏ)

ਮਾਸਕਵਾਦ ਬਨਾਮ ਮਾਰਕਸਵਾਦ

ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕਟ ਕਾਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾਇਲਜ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸਟੈਂਸਿੰਗ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮਾਸਕ ਨਾ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅਜੇ ਤਕ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵੈਕਸੀਨ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਜਾਨਲੇਵਾ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ 'ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਹੀ ਬਚਾਅ ਹੈ' ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣਾ ਹੈਲਮਟ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮਾਸਕ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਸਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਾਸਕ ਲਾ ਕੇ ਕੋਰੋਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮਦਾਤਾ ਮੁਲਕ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮਾਸਕ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਸਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਹੈ। ਇੰਜ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਵਿਚ 'ਮਾਸਕਵਾਦ' ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਸਕਵਾਦ ਵੀ ਉਸੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪ 'ਮਾਰਕਸਵਾਦ' ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹੈ।

-ਡਾ. ਧਰਮਪਾਲ ਸਾਹਿਲ

ਉਸੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵਾਇਰਸ ਰਿਸਰਚ ਲੈਬ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਖੁਦ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਬਾਣੇਦਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਉਸ ਮੁਲਕ ਨੇ ਲੁਕਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਿਸ਼ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਖੁਰਾਖੇਜ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਜਿੰਨ ਉਸ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥੋਂ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੇ

ਬਾਸ਼ਿਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਸਕ ਲਾ ਕੇ ਲਾਕਡਾਊਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਇੰਜ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਗਲਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਜੋਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ 'ਮਾਸਕਵਾਦ' ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਮਾਸਕਵਾਦ ਬਨਾਮ ਮਾਰਕਸਵਾਦ 'ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਚਿੰਤਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਦ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਆਧਾਰ ਆਰਥਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਦ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕੋ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਇਜ਼

ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਰਗੇ ਮਜ਼ਹਬੀ

ਮੁਲਕ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਲੜਨ ਲਈ ਫੰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਦਾਨ-ਫੰਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਟੱਪ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੈਰ-ਇਖਲਾਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਲਈ ਤਰਲੋਮੱਛੀ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਅਰਬਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਫਰਾਹਮ ਕਰਾਉਣ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਟੈੱਕ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹਨ। ਉਹ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਫੌਜੀਆਂ 'ਤੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਜੀਕਲ ਸਟ੍ਰਾਈਕ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮੰਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ

ਛੱਡਦੇ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਕੀਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਐਪਸ ਬੰਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਮੁਲਕ ਨਾਲੋਂ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲੇ-ਚਾਪਟਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਮਾਸਕਵਾਦ ਦੇ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜੇ ਫਾਇਦੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਾਸਕ ਸਾਡਾ ਸਟੇਟਸ ਸਿੰਬਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਸਕ ਵੀ ਹੁਣ ਵਰਗ ਵੰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਸਕ ਸਾਡੀ ਵੇਸ਼ਭੂਸ਼ਾ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸੂਟਾਂ ਨਾਲ ਮੈਚ ਕਰਦੇ, ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਅਤੇ

ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਸਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਮਾਸਕ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਦਮੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਲੁਕਾ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਸਕ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣਾ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਮ ਬੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਵੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਹਿੰਗੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਲੈਣਗੇ।

ਹੁਣ ਕੋਰੋਨਾ ਪੀੜਤ ਮਾਸਕਵਾਦੀਏ ਮੁਲਕ ਇਸ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਮੁਲਕ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਉਸ ਲੈਬ ਦਾ ਖੁਰਾਖੇਜ ਲੱਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ

ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਕਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜੰਗ ਟੈਂਕ-ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਲੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਹੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੋ ਉਸ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਤ ਕਟੋਰਾ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਪਹੁਦਦਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਓ! ਇਸ ਮਾਸਕਵਾਦ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੀਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਬਣਾਈਏ।

ਇਹ ਮਾਸਕ ਸਿਰਫ਼ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸੋ ਆਓ! ਮਾਸਕ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਬਚਾਅ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਮਾਸਕ ਵਿਚ 'ਜੀਉ ਤੇ ਜਿਉਣ ਦਿਉ', 'ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ' ਅਤੇ 'ਵਾਸੂਧੈਵ ਕੁਟੁੰਬਕਮ' ਦਾ ਭੇਤ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਚੀਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ: ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦਰਖੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਹਿੱਤ ਵਧੀਆ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ 3 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਲੱਦਾਖ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੌਰਾ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਗਲਵਾਨ ਘਾਟੀ ਅਤੇ ਪੈਂਗੋਂਗ ਸੋ ਝੀਲ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭੜਕੇ ਰੋਹ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਉੱਠ ਰਹੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੀ ਸੀ। ਚੀਨ ਦੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦਾ ਪਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ: "ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਪਸਾਰਵਾਦੀ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਜਨੂਨ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਲਮੀ ਅਮਨ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ: "ਪਸਾਰਵਾਦ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।"

ਰੂਸ ਤੱਕ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਮੁੜ ਰੂਸੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਵਲਾਦੀਵੋਸਤੋਕ ਉੱਤੇ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ 1860 ਤੋਂ ਰੂਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੂਰੇ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿਚਲੇ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕਰੀਬੀ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੀਨ ਆਪਣੀ 'ਪਾੜੋ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਵਿਚ

ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ 'ਸਖ਼ਤੀਆਂ' ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਧੱਕੜ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਬਰੂਨੇਈ, ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਅਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਮੂਲ ਮਕਸਦ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਵਿਚਲੇ 11 ਅਰਬ ਬੈਰਲ ਤੇਲ ਅਤੇ 190 ਖਰਬ ਘਣ ਫੁੱਟ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਤੱਕ ਬੇਰੋਕ ਪਹੁੰਚ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਆਸੀਆਨ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਖ਼ਾਸਕਰ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਦੀ ਲੱਦਾਖ਼ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਕੌਮੀ ਸਲਾਮਤੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਜੀਤ ਡੋਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੀਨੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਸਟੇਟ ਕੌਂਸਲਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਾਂਗ ਯੀ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡੋਵਾਲ ਅਤੇ ਵਾਂਗ ਨੇ ਅਸਲ ਕੰਟਰੋਲ ਲਕੀਰ (ਐਲਏਸੀ) ਤੋਂ ਫੌਜਾਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਅਮਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਿੰਦ-ਚੀਨ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਤਣਾਅ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਹਮੀ ਭਰੀ। ਇਸ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਸਦਕਾ ਲੱਦਾਖ਼

ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।" ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਨ ਆਪਣੀ 'ਪਾੜੋ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੱਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ

ਜੀ ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ

ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਹੇਗ ਸਥਿਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਾਲਸੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਚੀਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਯੂਐਨਸੀਐੱਲਓਐੱਸ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ 12 ਜੁਲਾਈ, 2016 ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜੋ ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਇਲਾਕੇ ਸਬੰਧੀ ਚੀਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਖ਼ਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚੀਨ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਦਾ ਸਹੀਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚੀਨ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ।

ਚੀਨ ਆਪਣੇ ਧੱਕੜ ਰਵੱਈਏ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਫ਼ਾਰਤੀ ਪੱਖੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਹਰਗਿਜ਼ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਈਕ ਪੌਪੀਓ ਨੇ 25 ਜੂਨ ਨੂੰ ਚੀਨ ਉੱਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ, ਵੀਅਤਨਾਮ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਲਈ ਵਧ ਰਹੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਮਰੀਕਾ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਫੌਜਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰੇਗਾ। ਪੌਪੀਓ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ 'ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਪੁਰਾਮਨ ਗੁਆਂਢੀਆਂ' ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਡਰਾਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਤਾਇਵਾਨ, ਜਪਾਨ, ਫਿਲਪੀਨਜ਼, ਵੀਅਤਨਾਮ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਬਰੂਨੇਈ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੌਪੀਓ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੋ ਪਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਾਹਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੇੜੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 22 'ਤੇ)

2020 Census: Making Every Voice Heard in the Bay Area

**By: Stephanie B. Kim,
Senior Director, Census
2020 at United Way
Bay Area**

We have a once-in-a-decade opportunity to lay claim to what is rightfully ours in this country—a fair say in who leads the political institutions that have the power to protect or harm us, and that provide resources for fundamental human rights like health care, food, and housing. The nine simple questions on the 2020 Census will inform how more than \$1.5 trillion of federal funding is invested in communities – especially for those who historically have been undercounted and under-represented --how voting district lines are drawn for the next 10 years, and how many seats are allocated to the Bay Area in the U.S. House of Representatives.

Bay Area communities are responding to the 2020 Census in starkly disparate ways. As in past census counts, people who are of color, LGBTQ+, low income, experiencing homelessness, immigrants and refugees, and those with disabilities

and who have young children have historically been missed – and are at dire risk of being left out once again.

Estimates show that for every person not counted in the 2020 Census, California could lose \$1,000 a year in federal funding for the next 10 years. Counties throughout the Bay Area rely on census-informed federal funding for education, free and reduced school lunches, community health care, accessible transportation, and other programs we rely on every day. Counties will be utilizing census data in the coming years for economic relief programs, public health research, and to create policies to help the long-term recovery of communities hardest hit by the COVID-19 pandemic. For example, Alameda County receives 60 percent of its revenue from federal and state sources. If Alameda County is undercounted by just 3 percent, the county could lose \$1 billion over the course of 10 years for essential programs that are needed more than ever in the wake of COVID-19. Unfortunately, we are seeing widespread disparities in response rates in communities across the Bay Area including San Francisco, San Jose, and Oakland. East Oakland neigh-

borhoods have not only been disproportionately impacted by COVID-19 but are also currently responding to the census at only 50%. In places like San Francisco's Bayview and Hunters Point neighborhood, the number is closer to 40%. Statistics aside, an undercount of any of these communities results in an incomplete and inaccurate portrait of our community members, overcrowded classrooms, underfunded services, and underrepresentation for policies that support our long-term recovery as a region. An undercount in any of these communities is an undercount in the Bay Area and it affects all of us.

The good news is that there is still time, and there is a network of hundreds of nonprofit, philanthropic, business, labor, and local government organizations fighting to ensure a complete and accurate count of the Bay Area despite the challenging circumstances. However, time is quickly running out. Starting in August, the U.S. Census Bureau will send Census Takers to visit the homes of people who have not yet responded. Every Census worker has sworn an oath to not share anyone's personal information under penalty of prison and/or a significant

fine and is required to carry an identification badge with the Department of Commerce logo on it. They are prohibited from asking for confidential information such as citizenship or immigration status, social security numbers, bank account or credit card numbers. That said, it is best to respond on your own so that no one is sent to knock on your door: online at <https://my2020census.gov/>, by phone at 844-330-2020 (a list of in-language options is available here), or by mail with a paper questionnaire.

The census is so much more than an address-based count; it's a fight for every person to be seen, to be included, and to be valued in our diverse community. When people are left out of the census, their existence, contributions, and struggles are erased from the story of our diverse community. Resources and political power meant to support them and give them a voice are assigned somewhere else.

If we each take three minutes to get counted—and remind a neighbor to do the same—we can make sure the 2020 Census represents all that the Bay Area is today and create a better tomorrow.

ਖੰਘ ਕਰਦੀ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੰਗ

ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਖੰਘ ਦਾ ਬਰਸਾਤ, ਗਰਮੀ ਤੇ ਠੰਡੇ ਯਾਨੀ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਅਸਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ, ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਗਲੇ ਅੰਦਰ ਖਰਾਸ਼ ਤੇ ਸੁੱਕੀ ਖਾਂਸੀ, ਜੁਕਾਮ, ਛਿੱਕਾਂ, ਬੁਖਾਰ ਦੇ ਲੱਛਣ ਦੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੁੱਕੀ ਖੰਘ ਕਾਰਨ ਬਲਗਮ ਬਾਹਰ ਨਾ ਆਉਣ ਤੇ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਜਕੜਨ, ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਲਗਮ ਵਾਲੀ ਖੰਘ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਬੁਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬੁਕਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਖੰਘ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਗਲੇ ਅੰਦਰ ਹਵਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚਿਤ੍ਰਚਿਤ੍ਰੇਪਨ ਤੰਤੂਆਂ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਕੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਦਿਮਾਗ ਛਾਤੀ ਅਤੇ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਫੇਫੜਿਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹਵਾ ਦੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਖੰਘ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਿੱਟੀ- ਘੱਟੇ ਵਾਲਾ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀਟ ਤੇ ਠੰਢ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ, ਅਲਰਜੀ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਫੇਫੜੇ, ਨਮੂਨਿਆ, ਦਮਾ, ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਖਾਂਸੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੰਘ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਸਿਰ ਦਰਦ, ਚੱਕਰ ਆਉਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਬਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਿਆਲ ਨਾ ਰੱਖਣ

ਨਾਲ ਬਿਮਾਰੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਠੰਡ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਬਚਿਆਂ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖੋ। ਖੰਘ ਤੋਂ ਤੰਗ ਲੋਕ ਖੰਘ ਦੀ ਆਮ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਰੋਮੇਡੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

* ਸ਼ਕੀਨੀ ਛੱਡੋ, ਘੱਟੋ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਬਚਿਆਂ

ਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੌਸਮ ਮੁਤਾਬਕ ਕਪੜੇ ਪਾਓ।
* ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ, ਕੋਲਡ ਡ੍ਰਿੰਕਸ, ਤਲੀਆਂ, ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਤੇ ਖੱਟੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ।

* ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਕਸ ਕਰਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੀਓ। ਘਰੇਲੂ ਗਰਮ ਮਿਕਸ ਵੇਜ਼ੀਟੇਬਲ ਤੇ ਚਿਕਨ ਸੂਪ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਪਾਊਡਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ। ਅਦਰਕ-ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ, ਸ਼ਹਿਦ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਦੇਸੀ ਚਾਹ ਸੇਵਨ ਕਰੋ।

* ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਦ ਚੁਟਾਓ। ਛਾਤੀ ਤੇ ਥੋੜੀ ਵਿਕਸ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਛਾਤੀ ਤੇ ਘੱਟ ਗਰਮ ਸਰੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

* ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਂਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਚੂਰਨ ਸਿਤੋਪਲਾਦੀ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ।

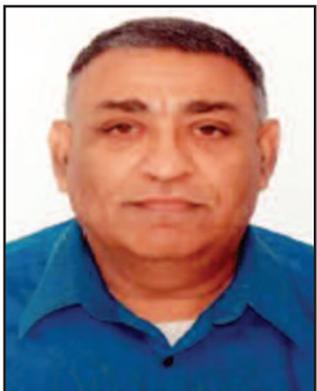
* ਗਲੇ ਤੇ ਨੱਕ ਦੀ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਖੰਘ-ਜੁਕਾਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ 2-3 ਬਾਰ ਸਟੀਮ (ਭਾਫ) ਲਵੋ। ਘਰ ਅੰਦਰ ਪਤੀਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ, ਚੁਟਕੀ ਨਮਕ ਪਾ ਕੇ ਉਬਾਲੋ। ਮੂੰਹ-ਸਿਰ ਟਾਵਲ ਨਾਲ ਢੱਕ ਗਰਮ ਪਤੀਲੇ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਬੋਤਾ

ਦੁਰ ਰੱਖ ਕੇ ਲੂਬਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਫ ਲੈਣ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

* ਸੁੱਕੀ ਖੰਘ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਇਲਾਚੀ, ਲੋਂਗ, ਮਿਸਰੀ ਚੂਸਦੇ ਰਹੋ। ਤਬੋ ਤੇ ਮੁਨੱਕਾ ਭੁੱਟ ਕੇ ਚੂਸਣ ਨਾਲ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

* ਬਲਗਮ ਵਾਲੀ ਖੰਘ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਹਲਦੀ ਪਾਊਡਰ, ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਕਸ ਕਰਕੇ ਸੇਵਨ ਕਰੋ।

ਨੋਟ: ਕੋਵਿਡ 19 ਦੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁੱਕੀ ਤੇ ਬਲਗਮ ਵਾਲੀ ਖੰਘ ਦੇ ਅਟੈਕ ਪ੍ਰਤੀ ਲਘਾਤਾਰੀ ਨਾ ਵਰਤੋ। ਆਮ ਰੋਮੀਡੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਫੈਮਿਲੀ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Anil Dheer
Columnist
Alternative Therapist
healthmedia1@hotmail.com

ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲਏ 147 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਸ ਹੋਣ?

ਬੈਂਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਬੋਬਦੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਬੈਂਕ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਏਆਈਬੀਏਏ) ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀ 51ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ 2,426 ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲਏ 1.47 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਜ਼ਬੋਬਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਸਾ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਬੋਬਦੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੀਐਚ ਵੇਂਕਟਚਲਮ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਾਅ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐੱਨਸੀਐਲਟੀ) ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੇਂਕਟਚਲਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਪੈਸਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਸੀਲੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਇਹ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਜੈਮਜ਼ ਨੇ 4,644 ਕਰੋੜ, ਆਰਈਆਈ ਐਗਰੋ ਨੇ 2,423 ਕਰੋੜ, ਵਿਨਸਮ ਡਾਇਮੈਂਡ ਐਂਡ ਜਵੈਲਰੀ ਨੇ 2,918 ਕਰੋੜ, ਏਬੀਜੀ ਸ਼ਿਪਯਾਰਡ ਨੇ 1,875 ਕਰੋੜ, ਕੂਡੋਜ਼ਕੈਮੀ ਨੇ 1,810 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਰੁਚੀ ਸੋਇਆ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੇ 1,618 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰਨੇ ਹਨ। 147 ਅਜਿਹੇ ਅਦਾਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਸੋਇਆ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਕੇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ 27 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 17 ਰੁਪਏ ਫੀ ਸ਼ੇਅਰ ਤਕ ਡਿੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੰਪਨੀ ਪਤੰਜਲੀ ਨੂੰ ਇਹੀ ਕੰਪਨੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ 1,200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 29 ਜੂਨ

ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 1,539 ਰੁਪਏ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਵਿੱਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਸੇਬੀ) ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਹੋਇਆ: 685 ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬੈਂਕ ਦੇ 43,887 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਆਰਟੀਆਈ ਤਹਿਤ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਖਰਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਨਅਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੀ ਬੱਚਤ ਦਾ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਉਮੀਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦਾ ਪੈਸਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਰਬੀਆਈ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਠੀਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਕੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਚਿਤਾਵਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਬੈਂਕ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਉਹ ਅਦਾਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਪਾਰੀ ਜਾਂ ਸਨਅਤਕਾਰ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵਪਾਰੀਆਂ, ਬੈਂਕ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜਦ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿੱਤੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਏਆਈਬੀਏਏ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜ਼ਬੋਬਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਮ ਖੁੱਲਾ ਖ਼ਤ

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ।
ਵਿਸ਼ਾ:- ਕੈਲੰਡਰ

ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਖੁੱਲਾ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, 17 ਮਈ 2020 ਈ: ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, "ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ", ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ, ਸਕੱਤਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਮ, ਕੈਲੰਡਰ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪੱਖ ਜਾਣ ਲਈ 17 ਮਈ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। 20 ਮਈ ਨੂੰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪੱਤਰ, ਕੈਲੰਡਰ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਆਪ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ 31 ਮਈ ਨੂੰ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ 14 ਜੂਨ ਨੂੰ, ਡਾ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨਿੱਜੀ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਡਾ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਫੇਰ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਡਾ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਡਾ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ 28 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੱਗੇਵਾਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਿਜਵਾਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ 5 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਤਾਂ 12 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜਣ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਈ ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ

ਆਇਆ ਤਾਂ 19 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। 20 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਰ! ਬੜੇ ਦੁਖ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਅੱਜ ਇਹ ਖੁੱਲਾ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਹੀ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਆਪ ਜੀ ਤਾਈਂ ਪੁੱਜ ਜਾਵੇ।

ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, 14 ਮਾਰਚ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ, ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੇ ਗਏ

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਿਆਨ, "ਕੈਲੰਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਗੁਰਪੁਰਬ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਉਣ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਕੈਲੰਡਰ ਸਬੰਧੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਇੱਕੋ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ" ਛਪਿਆ ਸੀ।

ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਹੜਾ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

- (1) ਕਿਹੜਾ ਕੈਲੰਡਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
- (ੳ) ਸੂਰਜੀ (solar)
- (ਅ) ਚੰਦ ਆਧਾਰਿਤ (Lunar)
- (ੲ) ਚੰਦਰ-ਸੂਰਜੀ (lunisolar)
- (2) ਜੇ ਸੂਰਜੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ, ਸੂਰਜੀ ਕਿਹੜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
- (ੳ) ਸੂਰਜੀ ਸਿਧਾਂਤ

- (ਅ) ਦ੍ਰਿਕਗਿਣਤ ਸਿਧਾਂਤ
- (ੲ) ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ (Tropical year)
- (3) ਜੇ ਚੰਦਰ-ਸੂਰਜੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਰਜੀ ਕਿਹੜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
- (ੳ) ਸੂਰਜੀ ਸਿਧਾਂਤ
- (ਅ) ਦ੍ਰਿਕਗਿਣਤ ਸਿਧਾਂਤ
- (ੲ) ਰੁੱਤੀ ਸਾਲ (Tropical year)

ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ, ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੈਲੰਡਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਸੇ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਥ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕੇ ਅਤੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਲਵੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਛੱਡੋ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਤਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਲਾਡਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੇ ਗਏ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ 8 ਚੇਤ ਦਾ ਦਰਜ ਸੀ। ਪਰ ਨਿਹੰਗ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ 9 ਚੇਤ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਸੀ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ "ਵੇਖ ਕੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨ" ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੇ ਗਏ ਇਸ ਸਾਲ (ਸੰਮਤ 552) ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਦਰਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਮਨਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?

ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ, ਜਿਸ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਪ ਜੀ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋ, ਉਸ ਤਖਤ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਨਾਲ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਖਿਲਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ (ਸੰਮਤ 552) ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਬਣਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਨੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ (ਸੰਮਤ 551) ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਮੁਤਾਬਕ ਬਣਾ ਬਣਨ ਤੋਂ 9 ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜੇ ਹੁਣ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਸਾਵਣ ਵਿੱਚ (4 ਸਾਵਣ) ਲੈ ਜਾਣਾ

ਹੈ। ਕੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਜਿਸ, ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ? ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਪ ਜੀ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਏ ਸੀ ਤਾਂ, ਪਾਕਿ-ਸਤਾਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਆਪਾਂ ਇਕੱਠੇ ਮਨਾਵਾਂਗੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ 13 ਜੇਠ ਦਾ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ 2 ਹਾੜ ਦਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਮਹਾਂ-ਮਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਸਾਲ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਜਥਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਜੇ ਅਜੇਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ? ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਿਆਨ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੂਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਪਾਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁ: ਡੇਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ"। (ਅਜੀਤ 2 ਅਗਸਤ 2019 ਈ:)

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ, ਜਦੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਈ-ਮੇਲਾਂ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਖੁੱਲੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਨਿਮਰਤਾ ਸਾਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬਚਨਾਂ "ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਅਹੁਦਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਅੱਜ ਆਪ ਜੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ, ਦੀ ਮਾਣ-ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
916-230-2102

ਸੰਮਤ	ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ	ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਿਵਸ
547	18 ਹਾੜ	11 ਸਾਵਣ
548	18 ਹਾੜ	31 ਹਾੜ
549	18 ਹਾੜ	19 ਹਾੜ
550	18 ਹਾੜ	7 ਸਾਵਣ
551	18 ਹਾੜ	27 ਹਾੜ
552	18 ਹਾੜ	17 ਹਾੜ

“ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ੀਰੋ”

ਮੇਰੀ ਇਹੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕੌੜੀ- ਕੁਸੈਲੀ ਤੇ ਉਬੜ- ਖਾਬੜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਮੈਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ- ਤਜਰਬੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕੀਲੇ ਕੰਡੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਵੇ।

ਦੋਸਤੋ! ਇਹ ਜੀਵਨ ਪਲ-ਪਲ ਇੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਿਦਕ, ਸਿਰਤ ਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਜਿਹੇ ਅਨਮੋਲ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਪਰਖ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਨਸਾਨ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਖਲੋਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਇਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿਜੇ- ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਮਰ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਗੁਮਨਾਮ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇਰ-ਸਵੇਰ ਚਲੀਆਂ ਵੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੌਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਗਲੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣ ਤੇ ਚੰਗੇਰਾ ਜੀਵਨ ਹੰਢਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਿਨਚਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ੌਕ ਜ਼ਰੂਰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਸਾਨੂੰ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕਤਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਛੋਟੇ, ਨੀਵੇਂ ਬਣ ਕੇ ਰਹੋ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੱਚੇ ਬਣ ਕੇ ਰਹੋ, ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਚਿਆਰਥੀ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਨਵਾਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਦੇ ਰਹੋ।

ਆਪਣੀਆਂ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਇੱਕ ਡਾਇਰੀ 'ਤੇ ਨੋਟ/ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਕੜਾਂ, ਗਮੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ- ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੇਂ- ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰੁਚੀ, ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਖਾਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਈ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਮਨ ਦਾ ਕੀ ਸਮਝਾਉਣਾ? ਇੱਧਰੋਂ ਪੁੱਟਣਾ ਉਧਰ ਲਾਉਣਾ"। ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ। ਕਾਦਰ (ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ) ਅਤੇ ਕਾਇਨਾਤ (ਕੁਦਰਤ) 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖੋ। ਉਹ (ਪਰਮਾਤਮਾ) ਹੈ ਅਤੇ ਸਬਰ ਨਾਲ ਔਖੀ ਘੜੀ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਜਾਓ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ, "ਵਕਤ ਵਿਚਾਰੇ ਸੋ ਬੰਦਾ ਹੋਵੇ"।

ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਜਿਵੇਂ: ਰੁਮਕਦੀ ਹਵਾ, ਚੰਦ, ਸੂਰਜ, ਤਾ-ਰਿਆਂ, ਪਹਾੜਾਂ, ਨਦੀਆਂ, ਨਾਲਿਆਂ, ਝਰਨਿਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ - ਪਰਿਦਿਆਂ, ਰੰਗਦਾਰ ਜੀਵਾਂ, ਫੁੱਲਾਂ, ਚਾਨਣੀਆਂ ਤੇ ਹਨੇਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ, ਇਕੱਠੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰੋ, ਦੇਖੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣੋ। ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਓ, ਇਸਦਾ ਲੁਤਫ ਉਠਾਓ। ਫਿਰ ਦੇਖਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਸ ਇਹੋ ਵੱਖਰਾਪਣ ਸਾਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜੀਵਨ - ਸੋਧ, ਨਵੀਂ ਤਾਜ਼ਗੀ, ਉਮੰਗ, ਤਰੰਗ, ਨਵਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸੀਬਤ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ, ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹੌਸਲਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ। ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ - ਪ੍ਰਦਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਖੁਸ਼ੀਆਂ - ਖੇਡੋ ਸਾਡੇ ਆਸ - ਪਾਸ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਾਨੂੰ "ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ੀਰੋ" ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ। ਇਹ "ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ੀਰੋ" ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਈ ਪਾਸਿਓਂ ਲਾਚਾਰ, ਮਜਬੂਰ ਜਾਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ "ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ੀਰੋ" ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰੇਗਾ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਮਾਣੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਆਓ! "ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ੀਰੋ" ਨੂੰ ਤੋੜੀਏ।
ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਧਰਮਾਣੀ
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
91-94785-61356

ਪੁਨੀਤ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ

ਨਿਊਯਾਰਕ- ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪੁਨੀਤ ਆਹ-ਲੂਵਾਲੀਆ ਵਰਜੀਨੀਆ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦਫਤਰ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 55 ਸਾਲਾ ਪੁਨੀਤ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਈਮੇਲ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵਰਜੀਨੀਆ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਪਰਾਉਡ ਅਮਰੀਕਨ ਰਾਜਨੀਤਕ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਕੇ ਮੁਹਿੰਮ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2016 ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ

ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਪੁਨੀਤ ਟਰੰਪ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਏਸ਼ੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ 1990 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਕਲਾਇੰਟ ਐਕੁਆਇਰ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਲਈ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ 'ਚ ਪੁਨੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਮੁਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL

ENROLLED AGENT

BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS

TAX-INDIVIDUAL FAMILY, BUSINESS, TRUCKING, BOOKKEEPING ACCOUNTS, PAYROLLS & INCORPORATION, INSURANCE LIFE

E.A.

Open 7 Days
Weekends/Evenings
(Year Round Service)
Resonable Rates
Call for Appointment

CALL: R. PAL. SINGH EA- 510-750-3464
EA 00097224, CRTP A44237 Realtor#148514,
Insurance Life- Only Agent #0G76896
39159 Paseo Padre Pkwy # 103, Fremont, CA 94538
Email:singhrpal@sbglobal.net Singhtax.com

ਡਾ. ਸੰਦੇਪ ਸਿੰਘ

ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸਫੋਟ ਰੋਕਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ 11 ਜੁਲਾਈ ਦਾ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ਵ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਸੰਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ, ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਬਰਾਬਰੀ, ਆਰਥਿਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ, ਜਨਮ ਦਰ, ਮੌਤ ਦਰ, ਜੱਚਾ ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਹਨ।

ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ 11 ਜੁਲਾਈ 1987 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ 500 ਕਰੋੜ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਨੇ 1989 ਤੋਂ ਇਹ ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਵੱਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਔਦਾਜ਼ਨ 10 ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਗਪਗ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2016 ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਲਗਪਗ 740 ਕਰੋੜ ਸੀ ਜੋ 2018 ਵਿਚ ਵੱਧ ਕੇ 760 ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਗਪਗ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਅਤੇ 2020 ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਲਗਪਗ 780 ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਗਪਗ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੰਨ 2023 ਤਕ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 800 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ 100 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਤਕ 02 ਲੱਖ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਜਦਕਿ 700 ਕਰੋੜ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ 200 ਸਾਲ ਹੀ ਲੱਗੇ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਵੱਧਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੂਚੱਜੀ ਮਿਸਾਲ ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਭਿਆਂਕਰ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕੁਸ਼ਲ, ਉਦਮੀ, ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਕਾਮੇ ਅਤੇ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ।

ਇਹ ਸਭ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੀਨ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੋਗ, ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵੱਧਦਾ ਰੁਝਾਨ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਅਨਪੜ੍ਹ, ਅਕੁਸ਼ਲ,

ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸਫੋਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਸ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਫੜ ਲਈ ਸੀ ਜਦੋਂ 1951 ਤੋਂ 1961 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ 7.81 ਕਰੋੜ ਦਾ ਵਾਧਾ 21.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਧਣ ਦੀ ਦਰ 'ਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ ਪਰ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਮੌਤ ਦਰ 'ਚ ਕਾਫੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਵੱਧਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ

ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਰੁੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਣਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਲਗਪਗ 138 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲ ਦੂਸਰਾ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਾਡਾ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਚੀਨ 144 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਲਦ ਹੀ ਚੀਨ ਨੂੰ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਛਾੜ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ 17.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ 2.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਖੇਤਰਫਲ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ 02 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਮਦਨ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਭਾਰ ਕਿੰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਨਸੰਖਿਆ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ

ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਜਨਸੰਖਿਆ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਨੂੰ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸਫੋਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌ-ਜਵਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ 65 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਗੁਣਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਕੁਸ਼ਲਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰਬ-ਖੀ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਅਹਿਮ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਨ 2011 ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 74.04 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ 26 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਨਸੰਖਿਆ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਰੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੈ।

ਗਰੀਬੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਵੱਧਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ

ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਚੱਕਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਧਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਸੀਵਰੇਜ, ਭੋਜਨ, ਮਕਾਨ, ਸੜਕਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾ ਰਿਹਾ। ਵੱਧਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੇ ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਵਰਗੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧਦੀ ਅਦਿਸ਼ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ 'ਚ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ 138 ਕਰੋੜ ਜਨਸੰਖਿਆ ਲਈ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਖੁਰਾਕ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਮਾਤਾ ਅਸਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਹੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ।

ਅਨਾਜ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਖੁਰਾਕੀ ਪਦਾਰਥ ਦਰਮਾਦ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਕਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਧਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਲਈ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਲੱਖਾਂ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜੰਗਲੀ ਰਕਬਾ ਵਾਰੀਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ ਜੰਗਲ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ 'ਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਲਗਾਮ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਜੋ ਜਾਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਵੱਟਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਚਾਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੀਤੀ 1956 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1977 ਵਿਚ ਵੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਮਨਚਾਹੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ 'ਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਦੇਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿਚ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸੂਚੱਜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਲੋਕ ਆਵਾਜ਼ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ

ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ, ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ-2019 ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਮੁੜ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਬਣਾਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਦਲਿਤਾਂ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੈਦਾ ਲੋਕ ਰਾਇ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਜ, ਹਰ ਵਾਰ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਚ ਸੋਧ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਨੂੰਨ (ਯੂਏਪੀਏ) 1967 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ 2004, 2008, ਅਤੇ 2012 ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਟਾਡਾ ਤੇ ਪੋਟਾ ਵਰਗੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਲਿਤਾਂ, ਕਬਾਇਲੀਆਂ, ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਉੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਪਏ ਅਤੇ 2004 ਵਿਚ ਪੋਟਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯੂਏਪੀਏ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕਥਾਮ (ਸੋਧ) ਕਾਨੂੰਨ-2019 ਨੇ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੀ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਇਸ ਉੱਤੇ

ਗੰਭੀਰ ਸੁਆਲ ਉਠਾਏ ਗਏ। ਨਵੰਬਰ 2008 ਵਿਚ ਹੋਏ ਮੁੱਢਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਣਾਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ (ਐਨਆਈਏ) ਸਮੇਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ

ਐਲਾਨੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜੱਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

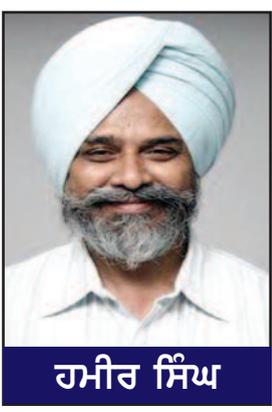
ਐਨਆਈਏ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ

ਧਾਰਵਾਂ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ। 2019 ਵਿਚ ਸੋਧੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲੀਸ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁੱਲ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੁਣ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਐਲਾਨੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਣ, ਠਾਹਰ ਜਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ

ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੇਵਲ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 43 ਤਹਿਤ ਐਨਆਈਏ ਦਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰੇ। ਪੁਲੀਸ ਰਿਮਾਂਡ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ 14 ਦਿਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ 30 ਦਿਨ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਚਾਲਾਨ ਪੇਸ਼

ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ

ਕਰਨ ਦਾ 90 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਪਰ ਯੂਏਪੀਏ ਤਹਿਤ 180 ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੋਚਣ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਪੈਂਫਲਟ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜਾਂ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਹਿਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਰਜ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਫੈਡਰਲਿਜ਼ਮ ਤਹਿਤ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਯੂਏਪੀਏ 2019 ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ, ਜਾਅਲੀ ਕਰੰਸੀ, ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਕਾਨੂੰਨ 1908 ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਐਨਆਈਏ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ। 2013 ਵਿਚ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ

ਸਵਰਾਜਬੀਰ

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਹੱਕਾਂ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਕੇਸ਼ਵ ਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਕੇਸ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਧਰਮਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਕੁਝ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਏਡੀਐਮ ਜਬਲਪੁਰ ਵਰਸਿਜ਼ ਸ਼ਿਵਕਾਮ (1976)' ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਸਟਿਸ ਐਚਆਰ ਖੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 2017 ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏਡੀਐਮ ਜਬਲਪੁਰ ਕੇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਦੱਸਿਆ।

2018 ਵਿਚ 'ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਗਠਨ ਵਰਸਿਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਏ) ਅਤੇ 19 (1) (ਬੀ) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 19 (2) ਅਤੇ 19 (3) ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤਦ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਤੇ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਰਾਮਲੀਲਾ ਮੈਦਾਨ ਇਨਸੀਡੈਂਟ ਵਰਸਿਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ 5 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ

ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕੋਵਿਡ-19 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਡੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ- ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਵਿਰੋਧਭਾਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਆਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ, ਬੱਸਾਂ, ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ। ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਮੰਡੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡੀਨੈਂਸਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 20 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਾਜੇਵਾਲ) ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ

ਵਿਚ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ। ਮੰਗਲਵਾਰ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ-ਉਗਰਾਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਰਬੀ ਫੁਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਵੀ ਵਰਵਰਾ ਰਾਓ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ

ਸ ਰ ਵਿ ਸ ਜ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਘੜੇ ਭੰਨ ਰੈਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਿ ਦ ਹ ਾ ਤ ਿ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਫਾਰਮਾਸਿਸਟ ਅਤੇ ਦਰਜਾ ਚਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜੰਗਲਾਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਪੰ ਜ ਾ ਬ ਿ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਰਾਬਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ, ਬੱਸਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਖ਼ਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਮੂਹਾਂ

ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਲੋਕ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਤਕਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 144

ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ 5 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੰਦਿਸ਼ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ 'ਤੇ ਇਕ ਸਮਾਨ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਚਾਹੇ ਵਿਆਹ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਰੋਹ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ।

'ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਗਠਨ' ਵਾਲੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਜਮਹੂਰੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਲਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਭ ਉੱਤੇ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਈ ਗਈ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣ। ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਰੂਹ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਮਾਸਕ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਕਰਕੇ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖ਼ੁਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ 5 ਅਗਸਤ ਤਕ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਾਰੀਕ ਤਕ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਟਵਿੱਟਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਟਵੀਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਵੀਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਲੀ ਵਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਟਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਦੇ ਟਵੀਟ ਨੇ "ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ... ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਤੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।" ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸੁਣਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਘੇ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨੇ ਨਵਾਂ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। 2002 ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੇਖਕ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਾਹਰ 'ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ' ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਪਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 2000 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਈ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਐਸਏ ਬੋਬੜੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। 27 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ 4 ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਣਐਲਾਨੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। 29 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਹਾਰਲੇ ਡੇਵਿਡਸਨ ਮੈਟਰਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਐਸਏ ਬੋਬੜੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਬਿਨਾ ਮਾਸਕ ਜਾਂ ਹੈਲਮਟ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਭਵਨ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦੇ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਲੋਕਫ਼ਾਉਣ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਤੋਂ ਦੂਰਕਰਵਾਈ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੁਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵਕੀਲ ਮਹਿਕ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫਾਈਲ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਦੀ

FAIRWAY

AUTO CENTER

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੈਂਟਿੰਗ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ

ਐਸਟੀਮੇਟ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਹਫਤੇ ਦੇ 6 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

Gurdial Aujla

ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਤੱਕ-ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

Darshan Aujla
510-750-6116

1421 Industrial Parkway West #C
Hayward, CA 94644

510-538-2983

Email:-
fairwayautocenter@hotmail.com

ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੰਨ 1967 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਅਜੇ ਬਣਿਆ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪਟੋਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਗਿਆ ਰਾਮ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਆਪਣੇ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਫਰੰਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗਿਆ ਰਾਮ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਰਾਓ ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਗਿਆ ਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਉਹ ਆਇਆ ਰਾਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ 'ਆਇਆ ਰਾਮ ਤੇ ਗਿਆ ਰਾਮ' ਦਾ ਲੜੀਫਾ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜੋਤਿਰਾਜਿੰਦਿਆ ਸਿੰਘੀਆ ਦੇ ਧੜੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਿੰਘੀਆ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕਨਸੇਅ ਮਿਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੁਰੰਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਚਲੋ! ਕਾਰਵਾਈ ਤਾਂ ਕੀਤੀ। ਦੇਰ ਆਇਦ-ਦਰਸਤ ਆਇਦ। ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਰਟਕੱਟ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਪੌੜੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨੂੰ ਨੱਥ ਤਾਂ ਪਵੇਗੀ। ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਅਹੁਦੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਮਿ੍ਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵਾਂਗ ਵੱਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਘਰ ਦੇ ਭੇਤੀ ਹੀ ਲੰਕਾ ਢਾਹੁਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਘਟਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬਾਪੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਹੀ ਉਸ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੋਲ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਬਣੀ ਰਹੇ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇਤਾ ਰਿਟਾਇਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਦੀ ਰਹੇ। ਨੌਜਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿਣ ਕਿਉਂਕਿ ਭਵਿੱਖ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ

ਸਾਂਭਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਲੈਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਈ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਦਾ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭੁਗਤਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੰਘੀਆ ਨੇ ਸਾਰਟਕੱਟ ਰਾਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਆਪ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੁੱਠ

ਵਿਖਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬੇਬੇਰੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਬਖੇੜਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁਣ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਿੰਘੀਆ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹੀ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ।

ਉਹ ਤਾਂ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਿੱਲੀ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹੋਇਆ ਬੇਵੱਸ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹੁਣ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਨੇ 19 ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ' ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿੰਘੀਆ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਾਰਨ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਭੋਗ ਨਾ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਦੁੱਧ ਦਾ ਫੂਕਿਆ ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਠੰਢੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਰੁੱਝ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਿਵੇਂ

ਹੋਰ ਵਧੇਗੀ। ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੀਲਮ ਸੰਜੀਵਾ ਰੈਡੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀਵੀ ਗਿਰੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਜਿਤਾਇਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇ. ਕਾਮਰਾਜ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 12 ਨਵੰਬਰ 1969 ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਰ) ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕੇ. ਕਾਮਰਾਜ ਅਤੇ ਮੋਰਾਰਜੀ ਦੇਸਾਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ (ਓ) ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ (ਓ) ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਰ) ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਬਣ ਗਈ।

ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਹੀ ਪਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਦਲ ਬਦਲੀ ਨੂੰ ਸਹਿ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ 1980 ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਗ਼ੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 1985 ਵਿਚ ਦਲ ਬਦਲੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਅਜੇ ਤਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਘੋਟਾਲੇ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਦੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੱਤਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਲੱਗਦੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਦੱਬੇ ਮੁਰਦੇ ਵੀ ਉਖਾੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਪੋਟਾਸ ਘੁਟਾਲੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਦੇ ਭਰਾ ਅਗਰਸੇਨ ਨੂੰ ਲਪੇਟੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਗਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਨੂੰ ਸੰਜੀਵਨੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਘੜੀਸ ਲਿਆ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਉਂ? ਜਦੋਂ ਦੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਉਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਕੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਵਰਤਮਾਨ 'ਚ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਹਮਾਮ ਵਿਚ ਸਭ ਨੰਗੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੋਈ ਜਨਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੋਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਕਸਦ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਲੁੱਟ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਹੂਣੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਬਸ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਏਜੰਡਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਕੇ ਸੱਤਾ ਦੀ

ਟੀਸੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਿਘਾਰ ਲੋਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਰੁਝਾਨ ਸੀ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਨਾਟਕ ਵੀ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਜੋੜ-ਤੋੜ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਵੇਂ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਦਰਮਿਆਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਸਪੀਕਰ ਸੀਪੀ ਜੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕਪਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿੰਘਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਸੁਰ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।' ਖੈਰ! ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਚੱਲੇਗੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ 'ਧੰਦਾ' ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ 'ਈਵੈਂਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ' ਆਪਣਾ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਬਣਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਿਆਸੀ ਨਿਘਾਰ ਸਿਖਰਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਤੇ ਹੱਦ ਗੁਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਬੀਜਿੰਗ ਲਈ ਜਾਸੂਸੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਹਿਊਸਟਨ ਦਾ ਵਣਜ ਦੂਤਘਰ

ਟੈਕਸਾਸ ਦੇ ਐਮਪੀ ਮਾਈਕਲ ਮੈਕਕਾਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿਊਸਟਨ ਸਥਿਤ ਚੀਨ ਦੇ ਜਿਸ ਦੂਤਘਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਬੀਜਿੰਗ ਲਈ ਬਾਇਓ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। 'ਫਾਕਸ ਨਿਊਜ਼' ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਇਓ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਐਮਡੀ ਐਂਡਰਸਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਮਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਸਰਗਰਮ ਰੂਪ ਤੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਲਈ ਵੈਕਸੀਨ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਮੈਕਕਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੈਕਸਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਵੈਕਸੀਨ 'ਤੇ ਖੋਜ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਲਈ ਉਹ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵੈਕਸੀਨ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਐਂਫਬੀਆਈ ਨੇ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਂਫਬੀਆਈ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਚੋਰੀ ਕਰ

ਰਹੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਇਹ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

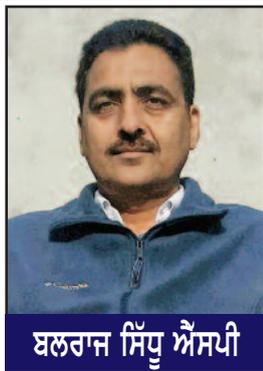
ਅਮਰੀਕਾ-ਚੀਨ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਮੇਕਾਂਗ ਨਦੀ
ਮੇਕਾਂਗ ਨਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਜਿੰਗ ਵੱਲੋਂ ਨਦੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ

ਕਾਰਨ ਨਦੀ ਦੇ ਡਾਊਨਸਟ੍ਰੀਮ ਵਿਚ ਵਸੇ ਦੇਸ਼ ਫ੍ਰੈਂਗਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਲੇਅਰ ਮੇਕਾਂਗ 'ਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਧਨ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇਹ ਜਲ ਖੇਤਰ ਨਿਕਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਥੇ 11 ਬੰਨ੍ਹ ਬਣਾ ਲਏ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਇਹ ਬਹਿਸ ਜ਼ੋਰ ਫੜਨ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਡੈਮ ਨਦੀ ਦੇ ਡਾਊਨ-ਸਟ੍ਰੀਮ ਵਿਚ ਵਸੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਡੈਮ ਬਣਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਲਾਓਸ, ਮਿਆਂਮਾਰ, ਬਾਈਲੈਂਡ, ਕੰਬੋਡੀਆ ਅਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਕਾਂਗ ਐਨਰਜੀ ਐਂਡ ਇਕੋਲੋਜੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੇ ਵਿਟੂਨ ਪਰਮ ਪੌਗਸ ਚੈਰੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਿਓਪੋਲੀਟੀਕਲ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ

ਆਨਲਾਈਨ ਗੇਮਾਂ 'ਚ ਫਸੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ

ਬਲਰਾਜ ਸਿੱਧੂ ਐੱਸਪੀ

ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜੰਕ ਫੂਡ ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਗੇਮਾਂ ਦੀ ਦਲਦਲ 'ਚ ਅਫੀਮ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਕੜੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਲੜਕੇ ਨੇ ਪਬਲੀ ਗੇਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸੋਲਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਨਲਾਈਨ ਗੇਮ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਵਰਜਣ 'ਤੇ ਇਕ ਲੜਕੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਕ ਘਰ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ, ਲੈਪਟਾਪ ਅਤੇ ਆਈਪੈਡ 'ਤੇ ਉਗਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਘਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਨ ਜਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਹੌਲੀ ਸਪੀਡ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਤੇਜ਼ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹਾਨਾ ਇਹ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡਣ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਗਲ 'ਚ ਅੰਗੂਠਾ ਦੇ ਕੇ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾਤਰੀਨ ਮਾਡਲ ਦੇ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਮੋਬਾਈਲ, ਲੈਪਟਾਪ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਖਰੀਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨਕਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਰ ਵੀ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਨਲਾਈਨ ਗੇਮ ਉਸ ਡਿਜੀਟਲ ਗੇਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਅੱਜ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ 2019 ਵਿਚ ਆਨਲਾਈਨ ਗੇਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 170 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ (12800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚੋਂ 42 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ (3150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਚੀਨ ਅਤੇ 35 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ (2625 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਏ। ਆਨਲਾਈਨ ਗੇਮਾਂ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦ ਬੁਝਾਰਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖੂਨੀ ਲੜਾਈਆਂ ਤਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਅਨੇਕਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਲੇਅਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਖਿਡਾਰੀ ਕੌਣ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੈ। ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੇਮਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਗਰੈਂਡ ਆਏ ਬੀਫ ਵਰਗੀਆਂ ਗੇਮਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਲੇਅਰ ਨੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਫੇਰ ਕੇ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਜੇਤੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਲੇਅਰ ਅਸਲੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ

ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੇਮਾਂ ਖੇਡਦੇ ਸਮੇਂ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਟਾਪਾ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ, ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਬੋਹੜ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਗੇਮ, ਪਬਲੀ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਦਰਜਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਗੇਮ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਅਗਲੇ ਲੈਵਲ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਅਤੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਆਨਲਾਈਨ

ਅਲਾਮਤ ਹੈ ਜੋ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਉਸ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਘਰੇ ਨਾ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਮਕ, ਖੰਡ ਅਤੇ ਚਰਬੀ (ਜਾਨਵਰ ਜਾਂ ਬਨਸਪਤੀ) ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਵਿਟਾਮਿਨ, ਮਿਨਰਲ ਅਤੇ ਫਾਈਬਰ ਆਦਿ ਸਿਹਤ ਵਧਾਉ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੀਜ਼ਾ, ਬਰਗਰ, ਨੂਡਲਜ਼, ਆਈਸ ਕਰੀਮ, ਕੋਕ, ਪੇਸਟਰੀ, ਚਿਪਸ, ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕ, ਸਮੋਸੇ, ਪਕੌੜੇ, ਟਿੱਕੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜੰਕ ਫੂਡ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮੋਟਾਪੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਜੰਕ

ਫੂਡ, ਜੋ ਕਿ ਖੰਡ ਵਾਲਾ ਪੌਪਕੌਰਨ ਸੀ, 1896 ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਕਣ ਵਾਲੀ ਪੌਪਕੌਰਨ ਬਣਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜੰਕ ਫੂਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ। ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੰਕ ਫੂਡ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਆਦਤ ਵਾਂਗ ਲਪੇਟ 'ਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ? ਜੰਕ ਫੂਡ 'ਚ ਮਿਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਾਇਣ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਕੀਨ ਤੇ ਹੈਰੋਇਨ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਇਸ ਰਿਸਰਚ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਲੂਣ, ਤੇਲ, ਚਰਬੀ ਤੇ ਮਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਨ ਕਿਸ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਖਾਣੇ 'ਚ ਮਿਲਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਵੱਧ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੰਜ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਲ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਟਾਪਾ ਵੱਧ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਖੂਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਜਾਮ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਹੀ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ 200 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਦਾ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੇਖਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਕਰਿਪਸ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ (ਨਿਊਯਾਰਕ) ਵਿਚ ਚੁਹਿਯਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਚੁਹਿਯਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਲਗਾਤਾਰ ਜੰਕ ਫੂਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਚੁਹਿਯਾਂ ਨੂੰ ਜੰਕ ਫੂਡ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਹੀ ਖੁਰਾਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਵੀ ਨਾ। ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਖੁਰਾਕ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਗਾਇਆ। ਇਨਸਾਨੀ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਧ-ਦਹੀਂ ਜ਼ਹਿਰ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜੰਕ ਫੂਡ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਦ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਪੋਸਟਿਕਤਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਪੱਛਮੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਵਕਤ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜੰਕ ਫੂਡ ਖਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਬਣ ਕੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਜੰਕ ਫੂਡ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਨਾ ਹੋਣ।

ਗੇਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1970 ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਐਮਡੀਯੂ ਗੇਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੇਮਾਂ ਵਿਚ ਪਬਲੀ, ਫੌਰਨਾਈਟ ਬੈਟਲ, ਐਪਕਸ ਲੀਜ਼ੰਡਜ਼, ਲੀਗ ਆਫ ਲੀਜ਼ੰਡਜ਼, ਕਾਊਂਟਰ ਸਟਰਾਈਕ ਗਲੋਬਲ ਓਫੈਂਸਿਵ, ਹਰਬਸਟੋਨ, ਮਾਈਨਕਰਾਫਟ, ਡੋਟਾ ਟੂ, ਦਿ ਡਵੀਜ਼ਨ ਟੂ ਅਤੇ ਦਿ ਸਪਲਟਨ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਆਨਲਾਈਨ ਗੇਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਖਬਰ ਬਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਬਲੀ ਹੁਣ ਤਕ ਸੱਠ ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਬੈਟਲ ਗਰਾਊਂਡ ਸੱਤ ਕਰੋੜ ਵਾਰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਗੇਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚੇ ਘਰ ਵਿਚ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਖੇਡਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਖਾਲੀ ਪਏ ਭਾਂ-ਭਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਪੇ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੈਰ ਜਾਂ ਦੌੜ ਲਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਗੇਮ ਖੇਡਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

'ਤੇ ਮੈਦਾ, ਨਮਕ, ਖੰਡ, ਤੇਲ, ਆਲੂ ਅਤੇ ਪਨੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਹਤ ਵਧਾਉ ਖਾਣੇ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਵੀ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਖਾਣੇ ਦੇ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੰਕ ਫੂਡ ਸਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1950 ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨੀ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਬਸਨ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜੰਕ ਫੂਡ ਨੂੰ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਅਮਰੀਕਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਪੀਜ਼ਾ ਹੱਟ, ਮੈਕਡੋਨਾਲਡ, ਡੋਮੀਨੋ, ਕੈਂਟਕੀ ਫਰਾਈਡ ਚਿਕਨ, ਸਬਵੇ, ਕੋਕ, ਪੈਪਸੀ ਆਦਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ 90% ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੰਕ ਫੂਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕਨ ਜੰਕ ਫੂਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ 2019 ਦੀ ਕਮਾਈ 70 ਅਰਬ ਡਾਲਰ (5250 ਅਰਬ ਰੁਪਏ) ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਬਜਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਮੈਕਡੋਨਾਲਡ ਦੀ ਕਮਾਈ 22 ਅਰਬ ਡਾਲਰ (1695 ਅਰਬ ਰੁਪਏ) ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦੀ

ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨੂੰਮੁਣਾ ਦਿੰਦੇ ਰਿਜ਼ਾਰਟ!

ਆਲੋਕ ਪੁਰਾਣਿਕ

ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਸਾਰੇ ਧੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚੋਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਦਾ ਧੰਦਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀ ਪਾਰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਕਦੇ ਇੱਥੋਂ, ਕਦੇ ਉੱਥੋਂ' ਦੇ ਨੇਤਾ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਟਲ ਹੈ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੀ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਲਗਾਤਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਾਲੇ ਆਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਆਏ। ਹੁਣ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਰਹਿਣਗੇ। ਮੁੱਲਾ ਦੀ ਦੌੜ ਮਸੀਤਾਂ ਤਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਤਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲਘੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪੰਜ ਸਿਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਉਠ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਠਣੀ ਵੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤਮਾਮ ਵਕਤ ਉਥੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੰਮ ਭੋਰਾ ਸੱਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਕ ਪੰਥ-ਦੇ ਕਾਜ ਹੋ

ਜਾਣ। ਖਰਚਾ ਵੀ ਬਚੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਵੀ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਹੁਣ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਨ ਚੱਲ-ਦੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਧਾਇਕ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਚੱਲੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੇ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜਨਸੇਵਾ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ

ਨਤੀਜੇ ਆਏ। ਇਕ ਪਿਤਾ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ। ਸਿਰਫ 90 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕ ਲਿਆਇਆ ਸੀ ਬੱਚਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਚਿੰਤਾ ਛੱਡੋ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਲਿਟਿਕਸ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਉ, ਵਿਧਾਇਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਲਿਟਿਕਸ ਨਾ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਖੁਲ੍ਹਵਾ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁੰਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਕੋਲ। ਹੁਣ ਹੋਟਲਾਂ-ਰਿਜ਼ਾਰਟਾਂ

ਐਕਸਪਰਟ ਲੋਕ ਰਾਇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਰਿਜ਼ਾਰਟਾਂ ਵੱਲ ਐਕਸਪਰਟ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਐਕਸਪਰਟ ਲੋਕ ਦੂਰਦਰਸੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੂਰ ਦੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਇਕਦਮ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦਿੰਦੀ ਐਕਸਪਰਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ। ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੰਦੀ ਮੁਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਆਵਾਜਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਆਵਾਜਾਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਧੁੰਮਾਂਧਾਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵੀ ਰਹੇਗੀ। ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਦੇ ਧੰਦੇ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਖੂਬੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਚੀਨ ਨਾਲ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧੰਦਾ ਉਹੀ ਵਧੀਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੀਨ ਨਾਲ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗਾਹਕਾਂ 'ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਸਤੇ ਚੀਨੀ ਉਤਪਾਦ ਖਰੀਦ ਕੇ ਰਕਮ ਬਚਾਉਣ ਜਾਂ ਮਹਿੰਗਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਧਾਉਣ। ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਦੇ ਧੰਦੇ ਚੀਨੀ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੁਕਤ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬੇਰੀਆ-ਬਿਸਤਰ ਸਮੇਟਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਹੋਵੇ, ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਟਲਾਂ-ਰਿਜ਼ਾਰਟਾਂ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਿਰਫ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਨਿਆਂ-ਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜ-ਪਾਲਿਕਾ, ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਗੈਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਨੀਆਂ-ਟੁੱਟਣ-ੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ

ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਕੀ ਪਤਾ ਕਦ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈ ਜਾਵੇ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਦੀ? ਜਿਸ ਕੋਲ ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਰ-ਸਵੇਰ ਖੁਦ ਵੀ ਨੇਤਾ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਹੋਟਲ-ਰਿਜ਼ਾਰਟ ਦਾ ਅਸਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਬਾਰੂਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕਰੀਅਰ ਠੀਕ ਰਹਿਣਗੇ-ਇਸ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀ ਤਮਾਮ

*New Introducing
Chaat Corner*

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASHA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਡੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਜ਼ੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

TEC Equipment
Your Best Business Partner

DIXON

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਅਸੀਂ ਦਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL
NEW TRUCK SALES

Direct 707-640-7114 | Cell 510-613-3573
hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8555 Pedrick Rd Dixon, CA 95620

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details
Straighten Teeth
Without Wires

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

- Laser Treatment
- Lumineers/Veneers
- Dentures & Partials
- Root Canals
- Bad Breath
- Cosmetic Dentistry
- Crowns & Bridges
- Tooth Extraction
- Gum Treatment

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

Charanjit S Uppal
D.D.S.

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

www.uppaldental.com

Quick Lube & Smog

We rent U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

**691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544**

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

ਫੋਟੋ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿੰਗੇ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)
Shavers & Trimmers
Cellular Phones

Onkar Singh Banwait

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538
Tel- 510-797-7111

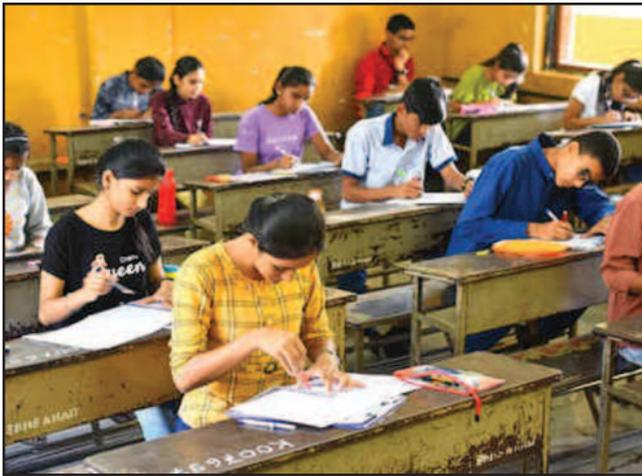
ਅੰਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦੌੜ

ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਇਕ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਣਕ ਦੀ ਬੱਲੀ ਦੀ ਉਚਾਈ ਕਿੰਨੀ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?" ਇਸ 'ਤੇ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਖੇਤ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਪਰ ਮੈਂ ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸੋ।" ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਭਰਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਣ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਹੀ ਛੋਟਾ ਕਰ ਲੈ। ਬੱਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲੰਬੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇਗੀ। ਕੁਝ ਇਹੀ ਹਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਰੂਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਤੀਜੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਬੋਰਡ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੀਬੀਐੱਸਈ ਦੇ 12ਵੀਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ 38,000 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਆਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 17,000 ਸੀ। ਨੌਬੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਕ 158,000 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਆਏ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 94,000 ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਟਾਪਰ ਇਕ ਨੰਬਰ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਤ-ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੰਬਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਸੀਬੀਐੱਸਈ ਵਿਚ ਟਾਪਰ ਨੂੰ 600 ਵਿਚੋਂ 600 ਅੰਕ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਦੋ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੰਬਰ ਯਾਦ ਹੋਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਰਗੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿਚ ਸ਼ਤ-ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅੰਕ ਲਿਆਉਣੇ ਅਸੰਭਵ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਹੈਰਾਨਕੁੰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੰਨ 2008 ਵਿਚ ਲਗਪਗ 1.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਉਪਰ ਅੰਕ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ। ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਾਪਰਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਗੁਣਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? ਕਣਕ ਦੀ ਬੱਲੀ ਵਧੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾਪਣ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਹੀ ਛੋਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ? 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੰਬਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਅੱਜ ਅਫਸੋਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਸ਼ ਕੁਝ ਨੰਬਰ ਹੋਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਉਧਰ 94-95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੰਬਰ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਚਾਹੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲੇਗਾ? ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਵੱਧ ਰਹੇ ਅੰਕਾਂ ਕਾਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫ਼ਾਇਦਾ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕੋਚਿੰਗ

ਇੰਸਟੀਚਿਊਟਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਲੱਗੇ ਹੱਥ ਬੋਰਡ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਬਧਾਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਬੇਹਤਰੀਨ ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਨਸਲ ਬਣਾ ਲਈ, ਪਰ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੈ-ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ। ਇਹ ਸਿਤਮ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ ਕਿ ਡੇਢ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰ ਬਟੋਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਉਹ ਪੰਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਪਲਟੇ ਹੀ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਦੁਨੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਟਾਉਣ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ

ਰਚਨਾਤਮਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਬਿਹਤਰ ਨੰਬਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਆਖਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇਸ ਮ੍ਰਿਗਤਿਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਅੱਲ੍ਹੜਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਦਾ ਦਮਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਿੰਨੀ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੱਲ੍ਹੜ ਵਰਗ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਕੁਝ ਹਟ ਕੇ ਸੋਚਣਗੇ, ਉਦਮੀ ਬਣਨਗੇ ਜਾਂ ਨੌਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣਗੇ ਜਾਂ ਗੁਗਲ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਉਦਮ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨਗੇ? ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ-ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਸਰਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੰਡੀਏ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਟਿਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੱਲ

ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਪਾਉਂਦੇ ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਸਰਲ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਜੀਵਨ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਆਇ ਅਸੀਂ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਅੰਕ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫ਼ਾਇਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ। ਇਹੀ ਕੁਝ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਅਲੱਗ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇਲਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਬੋਕ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਾਸਤਵਿਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਜਦ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਲਏ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੇਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਪਾਜ ਉਧੇੜਨ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਟੈਸਟਾਂ ਕਾਰਨ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵਧੇਗਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਟਿਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਦੇਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੋਮਿਆਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਗ਼ਲਤੀ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਆਖਰ ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਿਰਫ਼

ਇਸ ਪੈਮਾਨੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਟਾਪਰ ਹੋਏ? ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਜ਼ੁਕਰਬਰਗ ਬਣਨ, ਕਲਾਮ ਬਣਨ, ਐਲਨ ਮਸਕ ਬਣਨ, ਧੋਨੀ ਬਣਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਾਸ ਦਾ ਟਾਪਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਣ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ, ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਨਾਸਮਝੀ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਫਲ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਕੀ ਹੈ? ਜਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸਭਕ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਤੀਜੇ ਕਦੇ ਸ਼ਤ-ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ? ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸਫਲਤਾ ਹੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੌੜੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਵਾਦ ਨਹੀਂ ਚੱਖਿਆ, ਉਹ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਕਲਾਮ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਦੇਖੋ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਹੀ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਸਫਲਤਾ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਬੇਰ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਲੇਖ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਣ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਹੀ ਛੋਟਾ ਕਰ ਲਓ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਾਂ ਲੱਗੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪੈਮਾਨਾ ਅੱਧਾ ਕਰ ਦਿਆਂ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਣਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੁੱਗਣੀ ਦੇਵੋਗੇ? ਵਪਾਰੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਨਾਸਮਝ ਨਾ ਬਣੋ। ਮੈਂ ਕਣਕ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਬੱਲੀਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਨਹੀਂ।

ਆਖਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਦੇ ਸਮਝਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੱਲੀਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਪੈਮਾਨਾ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਣਕ ਦੇ ਵਜ਼ਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦਮਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੀ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪੈ ਗਈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਬਣਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਇਸ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਅਕਸ ਚਮਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਵੱਸ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ, ਜੋ ਮੰਦਰ ਦੀ ਨਿਉਂ ਪੁੱਟ ਗਏ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਇਆ ਸਰੀਆ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ, ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਮੰਦਰ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦੇਣਗੇ।

ਇਸ ਸੂਰਤ 'ਚ ਇਸ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਕਰੀਦ ਮੌਕੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗਾਵਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨਾਪਾਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਛੱਡ ਦੇਣ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਮੰਦਰ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰ ਸਕਣ। ਹਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਿੰਧ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਦੋ ਮੰਦਰ ਹੋਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਮੰਦਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਵਾਜ਼ ਸਰੀਫ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ। ਇਮਰਾਨ ਖ਼ਾਨ ਦੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਸ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਕਮ ਮਿਲਣ 'ਚ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 13 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਚੰਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣਵਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਨੇਤਾ, ਮੁੱਲਾ-ਮੌਲਾਨਾ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਇਸ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ

ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਰੰਗ ਲਿਆਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਦਰ ਬਣਨ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਤੀਜਾ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੀਡੀਓ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਮੰਦਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਣਿਆ ਮਾਹੌਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਡੂੰਘੀ ਨਫ਼ਰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ

ਨਫ਼ਰਤ ਏਨੀ ਡੂੰਘੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਲੋਕ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਮੰਦਰ ਬਣਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਨਸੀਹਤ ਵੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਮੁਲਕ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਇਬਾਦਤਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਏਨੇ ਸੰਗੀਨ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਖਵਾਜ਼ਾ ਆਸਿਫ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਈਸ਼ਨਿੰਦਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਈਸ਼ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਘੱਟ

ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ 'ਚ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਾ ਮੁਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਈਸ਼ਨਿੰਦਾ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ-ਬਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਈਸਾਈ ਔਰਤ ਆਸੀਆ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਇਸ ਲਈ ਮਿਲ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਸੀ। ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਕਿੱਤੇ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ

ਹੁੰਦੀ। ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਾ ਰਹੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦਾ ਤੇ ਜੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਏਜੰਟ ਕਹਿ ਕੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੰਦੂ ਦਲਿਤ-ਆਦਿਵਾਸੀ ਹਨ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਤੇ ਅਪਮਾਨ ਸਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰੀ ਨਿਕਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹਰ ਦਿਨ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਹਿੰਦੂ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਜਬਰੀ ਨਿਕਾਹ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹਿੰਦੂ

ਕੁੜੀ ਅਗਵਾ ਤੇ ਜਬਰੀ ਨਿਕਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤ ਸਕੀ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ

ਰਾਹਤ ਆਸ਼ਟਿਨ

ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਦੇ ਖੂਬ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਹੀ ਰਸਤੇ ਹਨ-ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਓ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਦਿਓ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਾਰੇ ਜਾਓ। ਗ਼ਰੀਬ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਕੋਲ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਬਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਫ਼ਿਰ ਹਨ ਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਜੋ ਲੋਕ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਉਹ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਮੰਦਰ ਬਣਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਖਰ ਇਮਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਕਿਉਂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ?

ਜੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਸਲਾਮੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਗ਼ੈਰ-ਇਸਲਾਮੀ ਇਬਾਦਤਗਾਰ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹਰਾਮ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਖਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਹਲਾਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਈ? ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਸੌ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਕੋਵਿਡ 19 ਵਿਚ ਵਧੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ ਫੈਲੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੱਠੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਫਰੰਟਲਾਈਨ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਹਿਲਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਜੁਟੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਫਰੰਟਲਾਈਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ 'ਚ 70 ਫੀਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਲਮੀ ਲੀਡਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸਿਰਫ਼ 25 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ। ਇਸ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਯੂਐੱਸ ਦੀ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਮਾਇਕ ਪੋਂਸ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਸਵੀਰ 'ਚ ਯੂਐੱਸ ਕੋਰੋਨਾ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਿਹਨ 'ਚ ਇੱਕੋ ਸਵਾਲ ਆਇਆ 'ਔਰਤਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ?' ਇਸ ਤਸਵੀਰ 'ਚ ਸਾਰੇ ਪੁਰਸ਼ ਸਨ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਆਲਮ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਪੁਰਸ਼ ਤੇ ਔਰਤ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਖੋਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜਿੰਨੀ ਲੋੜ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਹੈ, ਓਨੀ ਹੀ ਲੋੜ ਔਰਤ ਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੀਮਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਵੈਕਸੀਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਮਾਂ 'ਚ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਵਧਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਆਲਮੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਫੰਡਿੰਗ ਤੇ ਖੋਜ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਵੈਕਸੀਨ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾ ਫੈਸਲੇ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਹਤ ਵਰਕਰਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਉਹ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਬੋਝ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀ ਹੀ ਉਦਾਹਰਨ ਲੈ ਲਵੋ, ਚੀਨ 'ਚ ਡਾਕਟਰ ਤੇ ਨਰਸਾਂ ਦਾ 90 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਔਰਤਾਂ ਹਨ।

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ

ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਡੈਨਮਾਰਕ, ਫਿਨਲੈਂਡ, ਜਰਮਨੀ, ਆਇਸਲੈਂਡ, ਨਾਰਵੇ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਤਾਇਵਾਨ ਦੀਆਂ ਮਹਿਲਾ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵੇਖ ਲਵੋ, ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਲਾ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਖਾਸ ਗੁਣ ਹਨ, ਉਹ ਹਨ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਆਪਸੀ ਸਹਾਇਤਾ,

ਲਚੀਲਾਪਨ, ਨਿਮਰਤਾ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਕਹਿਣ 'ਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਧੀਆ ਲੀਡਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਖੇਤਰ, ਉਹ ਹਰ ਕੰਮ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਬੋਝਾ ਵਧਾਓ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਮਹਾਮਾਰੀ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਰਜ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਅੱਗੇ

ਆਉਣਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਲਈ ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੋਝਾ ਸੋਚ। ਇਹ ਵਰਲਡ ਇਕੋਨਾਮਿਕ ਫੋਰਮ ਦੇ ਲਿੰਗ ਬਰਾਬਰੀ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਕੋਨਾਮਿਕ ਕੁਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਤੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਲਿੰਗ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ

ਇਹ ਲਾਕਡਾਊਨ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਹਨ? ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਘਰ ਤੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਦਫਤਰ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਘਰ ਦੇ ਵੀ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਕੂਲ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਖਣਾ ਆਦਿ। ਅੱਜ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ। ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਰਵਾਇਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੰਮਕਾਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਅਸਲ ਲੀਡਰ ਦਾ ਹੋਣ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਰੀਅਰਜ਼ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਦੇਖੋ, ਔਰਤਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਡਾਕਟਰ, ਨਰਸ, ਲੈਬ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ, ਪੁਲਿਸ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਪਾਇਲਟ ਤਕ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਹ ਖ਼ਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਖੇਤੀ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਰਸ਼ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰੀਏ।

ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਣਦੇਖੀ

ਘਰ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ 'ਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਮਾਂ ਹੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਉਸ ਉੱਪਰ ਹੋਰ ਵੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਵਧਾਉਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਹਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦਾ ਇਹ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਕਦੇ ਸਵਾਦ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਕਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਕਦੇ ਘਰ ਸਜਾਉਣਾ।

ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਵਸੋਂ ਦਾ ਬੋਝ ਘਟਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ 70 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀਆਂ। ਇਹ ਹਨ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤੀ ਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਅਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਸੰਤੁਲਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ। 60 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਖੇਤੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਬੜਾ ਯੋਗ ਕੰਮ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ 1950 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 75 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਖੇਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਖੇਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵਧੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਵਿਹਲਿਆਂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ। ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧੀ ਪਰ ਇਕ ਤਰਫ਼ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਦੂਸਰੀ ਤਰਫ਼ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ (ਸਗੋਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਵਧਦਾ ਗਿਆ), ਜੋਤਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵੱਡ-ਦਰ-ਵੱਡ ਨਾਲ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਘਟਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 85 ਫੀਸਦੀ ਖੇਤੀ ਜੋਤਾਂ 5 ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ 74 ਫੀਸਦੀ ਤਾਂ 2½ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹਨ। ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵਸੋਂ ਦਾ ਬੋਝ ਨਾ ਘਟਿਆ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਅਨੁਪਾਤਕ ਬੋਝ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਘਟਿਆ ਪਰ ਕੁੱਲ ਵਸੋਂ ਦਾ ਬੋਝ 1950 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਿਆ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਕੁੱਲ 60 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 14 ਫੀਸਦੀ ਕਮਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ 60 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ 14 ਫੀਸਦੀ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਵੱਲ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਘੱਟ ਹੋਣ

ਕਰ ਕੇ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸੁਸਤ ਰਿਹਾ।

1904 ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਲਕਮ ਡਾਰਲਿੰਗ ਦੇ ਉਸ ਕਥਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 1969 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ 14 ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਨ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਛੋਟੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਿਕ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਨੇ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਕਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਊਰੋ ਅਨੁਸਾਰ 1996 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 2 ਲੱਖ 96 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ 60,750 ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਣੀ ਬੜੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 1.5 ਫੀਸਦੀ

ਖੇਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ 60 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਉਪਜ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਦੂਸਰੀ ਤਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਘਰ ਕਰਜ਼ਾ ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਖੇਤੀ ਜੋਤ ਦੀ ਵੰਡ-ਦਰ-ਵੰਡ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 2½ ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਜੋਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 14 ਫੀਸਦੀ ਹਨ (ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)। ਦੂਸਰੀ

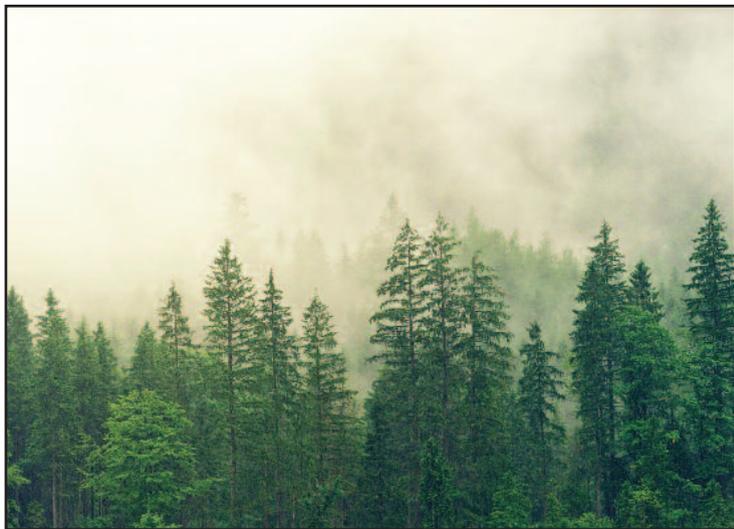
ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵਸੋਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 5 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਵਸੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਲਗਦੀ ਜਾਵੇ। ਸਮੱਚੀ ਵਸੋਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਅਸੰਤੁਲਨ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਖੇਤੀ ਤੇ ਵਸੋਂ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਧਦੀ ਗਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸਾਨੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਦਾਂ, ਤੇਲ, ਰਸਾਇਣਾਂ ਤੇ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਣਕ, ਝੋਨੇ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ 67 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਤੇ ਅਨਾਜ, ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਲੱਖਾਂ-ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਘਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਾ ਖਰਚ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਸਰੀ ਤਰਫ਼ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿਕਾਸ ਕਦੀ ਵੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਵੀ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇਣ, ਉਸ ਦਾ ਬੋਝ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਸ ਸ ਡੀਨਾ

ਸਾਵੀ ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਲਈ ਜੰਗਲ ਬਚਾਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਚਲੇ ਮੱਤੇਵਾਤਾ ਬਹਾਨੇ ਹੀ ਸਹੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਰੀ। ਜੰਗਲ ਸਾਡੀ ਸਾਹਰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ; ਇਹ ਮਿੱਟੀ, ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਸਾਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਪੁਰਕ ਹਨ। ਪੌਦ ਅਤੇ ਜੀਵ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਜਿਹੜੀ ਸਾਵੀ ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਬਿਨਾਂ ਚਿਤਵੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਹਲਾ ਜੰਗਲਾਤ ਅਫਸਰ ਨਰਾਇਣ ਬਚਖੇਤੀ ਨੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਸੀ, “ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਪੜਾਅ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਜੰਗਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰ, ਜੰਗਲ ਉਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜੰਗਲਾਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਰੇ ਜਾਵਾਗੋਂ ਅਸੀਂ।”

ਵਿਨੈ ਬਠੇਲੀ

ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਵੀ ਪੱਧਰੀ ਸ਼ਿੰਦਰੀ ਲਈ ਕਰੀਬ 33% ਭੂਮੀ ਜੰਗਲਾਂ ਹੋਣ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਣ ਲਗਾਓ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੀਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਣ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਅੱਧਾ (16.7%) ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ‘ਜੰਗਲ’ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਜੰਗਲ ਰਹੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ 50,362 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 2868 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਕਬਾ ਹੀ ਮਹਿਜ਼ ਨਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਹੋਣ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਵੀ ਝਾੜੀ-ਨੁਮਾ (ਉਹ ਵੀ ਗੈਰ-ਲਾਭਦਾਇਕ) ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ? ਇਸ ਦਾ ਉਤਰ ਭਾਵੇਂ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ ਪਰ ਉਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੱਖੇ ਮੁਲੰਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਿਰਫ 5.7% ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਜੰਗਲਾਂ ਹੋਣ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ 33% ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬਿਰਖਾਂ ਦਾ ਸੰਘਣਾਪਨ 70% ਤੋਂ ਵਧ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਮਿਆਨੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਿਰਖਾਂ ਦਾ ਸੰਘਣਾਪਨ 40 ਤੋਂ 70% ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਸੰਘਣਾਪਨ 10-40% ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਝਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ

ਵਣ ਖੇਤਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਘਣਾਪਨ ਸਿਰਫ 10 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਦਾ ਅਰਥ ਘਾਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਿਰਖ ਸਮੇਤ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਜਿਹੇ ਝਾੜੀ-ਬਿਰਖਾਂ ਵਾਲੇ ਸੋਮਿਆਂ (10 ਫੀਸਦੀ ਸੰਘਣਾਪਨ) ਨੂੰ ਹੀ ਜੰਗਲ ਮੰਨੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਣ ਵਰਗ ਅਨੁਸਾਰ 4336 ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਫੋਰੈਸਟ ਅਧੀਨ, 41680 ਹੈਕਟੇਅਰ ਪਰੋਟੈਕਟਿਡ, 73612 ਹੈਕਟੇਅਰ ਸਟਰਿਪ ਅਤੇ 18222 ਹੈਕਟੇਅਰ ਅਨਕਲਾਸ ਫੋਰੈਸਟ ਰਕਬਾ ‘ਦਰਸਾਇਆ’ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਪ੍ਰੀਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 1900 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਇੰਡੀਅਨ ਫੋਰੈਸਟ ਐਕਟ 1927 ਆਦਿ 1,67,320 ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ‘ਘਿਰਿਆ’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਣ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ (2005) ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 67.71% ਕਰੋੜ ਹੈਕਟੇਅਰ ਵਣ-ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁੱਲ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਦਾ 20.60% ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵਿਚ 5.46 ਕਰੋੜ ਹੈਕਟੇਅਰ (1.66%) ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ, 33.26 ਕਰੋੜ ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ (10.12%) ਵਿਚ ਦਰਮਿਆਨੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 28.99 ਕਰੋੜ ਹੈਕਟੇਅਰ (8.82%) ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 0.44 ਕਰੋੜ ਹੈਕਟੇਅਰ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਗਾਏ ਜੰਗਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਰਤਕਦਾ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਨਿਰੋਲ ਵਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁੱਲ ਵਣ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ 11.22% ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਣ ਹੈ। ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 10.01%, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 8.25%, ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ 7.15% ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ 7.1% ਖੇਤਰ ਨਿਰੋਲ ਜੰਗਲ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਵਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦਾ 25.11% ਵਣ-ਖੇਤਰ ਪੂਰਬ-ਉਤਰ ਦੇ 7 ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ 188 ਜਨਜਾਤੀਆਂ-ਆਦਿਵਾਸੀ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਦਾ 60.11% ਵਣ ਹੈ। ਸਾਹਿਲੀ (ਤੱਟੀ) ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਣਾਂ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੁੱਲ 0.44 ਕਰੋੜ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਵਣ ਵਿਚ 47%, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ 21% ਅਤੇ ਅੰਡੇਮਾਨ ਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ ਸਮੂਹ ਵਿਚ 14% ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਿੱਥੇ ਕੁ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਪੁੱਛੋ! 1966 ‘ਚ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੰਗਲ ਖੁੱਸ ਗਏ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਣਨੀਤੀ

(1984) ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਜੰਗਲਾਂ ਹੋਣਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਰਫ 20ਵਾਂ ਹੈ। ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਆਧਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 0.15 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜੰਗਲ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਹਿੰਦਸਾ ਸਿਰਫ 0.01 ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਸੀਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਬੜੀ ‘ਤਰੱਕੀ’ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਮੁੱਚੇ ਖੇਤਰਫਲ ਦਾ 1.54 ਫੀਸਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 60 ਫੀਸਦੀ ਅਨਾਜ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਖੇਤੀ ਜੁਗਾਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਉਲਾਰ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਾਡੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਸ਼ਿਤ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਭੋਜਨਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਕਮੀ, ਅਸਾਵੇਂ ਮੀਂਹ, ਜਲ ਸੰਕਟ, ਭੋ-ਖੋਰ, ਕੱਲਰ, ਸੋਮ, ਹੜ੍ਹ ਆਦਿ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੁਦਰਤੀ (ਈਕੋਲੋਜੀਕਲ) ਸਮਤੋਲ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਸਾਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਟਦੇ ਦਰੱਖਤ ਵੀ ਹਨ। ਸੰਨ 1985-86 ਵਿਚ 2,82,296 ਹੈਕਟੇਅਰ ਭੂਮੀ ਜੰਗਲਾਂ ਹੋਣ ਸੀ ਪਰ 1988-89 ਵਿਚ ਇਹੀ ਘਟ ਕੇ 2,64,237 ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਹਿ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਤ ਨੀਤੀ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਜੰਗਲ ਉਗਾਉਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਰਨਾ, ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਮਾਂ, ਭੂਮੀ ਤੇ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਵੱਲ ਵੀ ਤਵੱਜੋ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੀ ਬਨਸਪਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਜੀਵਕਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਕਾਰਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਥੇ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਨਹੀਂ ਚਿਤਵੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਹਿਜ਼ ਇਸੇ ਦੀ ਆੜ ਹੋਣ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮਤੋਲ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਉਪਰ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਰਨਾ ਸਗੋਂ ਭਰਾਤਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਬਾਗਬਾਨੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਭੂਮੀ ਤੇ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਦ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਣਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸੰਤੁਲਨ (ਈਕੋਲੋਜੀਕਲ ਬੈਲੰਸ) ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਟਾਅ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਲ ਸੋਮੇ ਅਤੇ ਜਲ ਤਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਿਰਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਨੌਰਾਂ, ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਾ ਸੰਘਣੀ ਖੇਤੀ ਹੋਣ ਹੈ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਧਿਆਨ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਵਣ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇ ਤਿਹਾਈ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਜੰਗਲਾਂ ਹੋਣ ਹੋਣ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੀ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਕੁਝ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਪਹਾੜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਜੰਗਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਲੋਅਰ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਅਤੇ ਕੰਚੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉੱਥੇ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਭਰਾਤਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਚੱਲਣ ਦੀ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਅਚੇਤ-ਸੁਚੇਤ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਦਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੰਗਲਾਤ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ‘ਬਾਣੇਦਾਰੀ ਤਰਜ਼’ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਤੇ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਵਰਗੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਜਲ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਸਾਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਸਸਤਾ ਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੱਲ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ। ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਭਾਈਵਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੱਲ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਪਹਾੜਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਪਰ ਮੈਦਾਨੀ ਜੰਗਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਉਜਾੜੋ, ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਵਾਦ

ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਧਨੀ ਅਦਾਕਾਰ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਦੇ ਬੇਵਕਤ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਲੁਣਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਸਵਾਲ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਹੱਸਮਈ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਗ਼ਲਤ ਰਵਾਇਤਾਂ ‘ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ, ਚੜ੍ਹਤ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਗੈਰ-ਫਿਲਮੀ ਪਿੱਠ ਭੂਮੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਾਬ ਸਲੂਕ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਜਿੱਥੇ ਮੁੰਬਈ ਪੁਲਿਸ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਕੰਗਨਾ ਰਨੌਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਖਲਬਲੀ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਕੰਗਨਾ ਦੋਵੇਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਬਾਹਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁਕਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੂਬ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਮਾਫੀਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨੈਪੋਟਿਜ਼ਮ ਅਰਥਾਤ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੁਮਣੇ ਦੇ ਛੱਤੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦਾ ਚਿੱਕੜ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਮਾਫੀਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਹਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਉਦਯੋਗ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਔਸਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਸਿਨੇ ਜਗਤ ਦਾ ਜੋ ਸੱਚ ਹੈ, ਉਹੀ ਲੁਟੀਅਨ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ। ਭਾਈ-ਭਤੀਜਵਾਦ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਧਰਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ

ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੰਗਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ‘ਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕਰਨ ਜੌਹਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੌਹਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਚਲਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਏ. ਸੂਰੀਆਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰੇ ਦੇ ਬੇਟੇ-ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹਿਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰੇ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋਖਮ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਅ ‘ਤੇ ਰਕਮ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨੈਪੋਟਿਜ਼ਮ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਗ਼ੌਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੁਝਾਅ ਕਿੰਨਾ ਮਾਅਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਰੀਤ ਚੱਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਵਾਦ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੋਤੇ-ਪੜਪੋਤੇ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਅਤੇ ਲੁਟੀਅਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬੰਗਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਜਨਮ-ਸਿੰਧ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦਾ ਜੁਝਾਅ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਗਲਿਆਂ

ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਇੰਨੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਕਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਾਇਬਘਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਥਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਨਹਿਰੂ-ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਲੁਟੀਅਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ

ਭਾਈ-ਭਤੀਜਵਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾਸ੍ਰੋਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1959 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੁੱਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਵਾਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹਾਂ।

ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਗਏ। ਸਾਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਜਤੰਤਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਗਿਆ, ਤਿਵੇਂ-ਤਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਨਹਿਰੂਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵਧੀ ਤਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ, ਅਕਾਦਮਿਕ, ਵਿਚਾਰਕ, ਕਲਾਕਾਰ, ਮੀਡੀਆ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ

ਹੀ ਉਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਮੌਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜਪਾਲ, ਚਾਂਸਲਰ, ਸੰਪਾਦਕ, ਟੀਵੀ ਐਂਕਰ ਅਤੇ ਪਦਮ ਐਵਾਰਡੀ ਸਾਰੇ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ। ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਜਾਂ ਅਲੱਗ ਨਜ਼ਰੀਏ ਲਈ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਤ ਵਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਹੀ ਲੋਕ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰਕ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ।

ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਇਆ। ਮਈ 2014 ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤਕ ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਅਤੇ ਲੁਟੀਅਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਨ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕੰਗਨਾ ਰਨੌਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੰਗਨਾ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਬਾਹਰੀਆਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਖੋਫ ਲਲਕਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਕੁਝ ਬੇਹੱਦ ਖਤਰਨਾਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕ ਨਾਮਚੀਨ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਧਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਵਹਿ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਬਲਕਿ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਦਿੱਗਜ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਮੰਚ ਜਾਂ ਐਵਾਰਡ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਹਿਜ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਆਮ ਹੈ। ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਪੂਰਣੀਆ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਉਹ ਭੌਤਿਕੀ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਲੰਪਿਅਡ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਵੀ ਟਾਪਰ ਰਿਹਾ। ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਪੁਲਾਤ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨ੍ਰਿਤ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਕੀ

ਤਵਾਰੀਖ਼ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰਾ ਖੰਨਾ

ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾੜੀਮੇਘਾ

ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 25 ਅਗਸਤ 1860 ਈ: ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਸਰਿਹਾਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਸਰਦਾਰ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜ 'ਚ ਮਲਾਇਆ ਵਿਖੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ ਜਮੀਤ ਸਿੰਘ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਲਾਇਆ ਤੋਂ ਬਾਪ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਖਤ ਘਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਕਾਇਦਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਅਤੇ ਲਿਖਣੀ ਸਿੱਖੀ। ਫਿਰ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਤਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਲਈ।

ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ 1885 'ਚ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਕੋਲ ਮਲਾਇਆ ਜਾ ਕੇ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਾਦੀ 1883 'ਚ ਬੀਬੀ ਰਤਨ ਕੌਰ 'ਤਿਮੋਵਾਲ' ਨਾਲ ਹੋਈ। ਰਤਨ ਕੌਰ ਦੇ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਦੀ 1903 'ਚ ਬੀਬੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ 'ਬਤਾਲਾ' ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ। ਬੀਬੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਹ ਮਲਾਇਆ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਬਾਪ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦੇ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਲ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਗਲੀ ਫੜੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਲਾਇਆ 'ਚ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ, ਸੂਰਾਂ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਵਪਾਰ, ਦੁੱਧ ਦੀ ਡੇਅਰੀ ਆਦਿ ਕਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤੇ। ਡੇਅਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਮੱਝਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਮਲਾਇਆ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਵਪਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਤੈਪਿੰਗ' ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਮਕਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼

ਪਟੇ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਗਏ। ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਠਹਿਰੇ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕਿਰਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਨ, ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ-ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਜਹਾਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਤਰਲੇ-ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਵਕਤ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ-ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮੁਸਾਫਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਦੋ ਸੌ ਡਾਲਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਪਟੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਹਾਜ਼' ਰੱਖ ਲਿਆ। ਇਹ ਜਹਾਜ਼ 376 ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 23 ਮਈ 1914 ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ।

ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘਾਟ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਤਰਨ ਲਈ ਲੰਬੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਹਾਜ਼ 29 ਸਤੰਬਰ 1914 ਨੂੰ ਬਜਬਜ ਘਾਟ (ਕਲਕੱਤੇ) ਮੁੜ ਆਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਾਲੇ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ 21 ਦੇ ਲਗਪਗ ਮੁਸਾਫਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ 9 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ।

ਜਦਕਿ 202 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, 28 ਰੂਪੌਸ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ 62 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗੋਲੀਕਾਂਡ 'ਚ ਬਚ ਕੇ ਗੁਪਤਵਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਅਲੀਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਸਰਿਹਾਲੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ-ਮੌਤ ਨਾਲ ਝੂਜਦੇ ਹੋਏ ਬੰਬਈ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ, ਮੰਤੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁਪਤਵਾਸ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮੁਸਤਫਾਬਾਦ, ਸਹਾਰਨਪੁਰ, ਹਰਿਦੁਆਰ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਆਦਿ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ 'ਖ਼ਿਲਾਫਤ ਕਮੇਟੀਆਂ' ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੱਤ ਕੁ ਸਾਲ ਗੁਪਤਵਾਸ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਐਲਾਨ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 16 ਨਵੰਬਰ 1921 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਪੁਰਬ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਬਾ ਜੀ ਭੰਗੀ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪੁੱਜਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 15-16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ 'ਚ ਜੋਸ਼ ਭਰਪੂਰ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਇਕ ਸੂਰਬੀਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ। ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 16 ਨਵੰਬਰ 1921 ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਜ਼ੂਮ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਪਰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ 'ਤੇ ਲੋਕ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਦੋਂ 28 ਫਰਵਰੀ 1922 ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਲਤਾਨ, ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ, ਉਕਾੜੇ, ਲਾਹੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਦਿ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਕੀਤੇ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸੰਗਤ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ 7 ਮਾਰਚ 1922 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 1952 ਨੂੰ ਬਜਬਜ ਘਾਟ ਵਿਖੇ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸਥਾਪਤ ਹੋਈ। ਉਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ 24 ਜੁਲਾਈ 1954 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 66ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਬਜਬਜ ਘਾਟ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸਰਿਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖੀ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕੇ।

ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਗੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਰਗਲੋ

ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣੀ ਕਾਰਗਿਲ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੁਫ਼ੀਆ ਪੁਣਾਲੀਆਂ, ਮਿਲਟਰੀ ਸੈਂਟੇਲਾਈਟ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਏਸੀ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਲਾਲਚੀਤਾਸ਼ਾਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਕਲਾ ਸਬੰਧੀ ਅਗੇਤਰੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀਆਂ। ਕਾਰਗਿਲ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਸੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਰ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ, ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ, ਅਸਤਰ-ਸ਼ਸਤਰ, ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਰਫੀਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬਸਤਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਪਲਟਨਾਂ ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਉੱਚ ਪਰਬਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਜੰਗ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਡੇ ਬਹਾਦਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮੂੰਹ-ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੀ ਖੁਫ਼ੀਆਤੰਤਰ ਪੁਣਾਲੀ ਨੇ 21 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਰਗਿਲ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ? ਜੇਕਰ ਐਸਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਗਲਵਾਨ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪੈਂਗੋਂਗ ਸੋ ਵਰਗੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਬਿਤ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ੰਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ? ਜਨਰਲ ਵੀਕੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੌਜ ਅੰਦਰ ਟੈਕਾਂ, ਤੋਪਾਂ, ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ, ਅਸਤਰ-ਸ਼ਸਤਰ, ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਤਹਿਲਕਾ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੁਸ਼ਕਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਹੁਣ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ, ਟੈਕ, ਜਹਾਜ਼ਾਂ, ਤੋਪਾਂ, ਪਣਭੁੰਬੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਵਾਸਤੇ ਹਫਤਾ-ਦਫਤੀ ਕਿਉਂ? ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਾੜੀ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਾਸਤੇ 'ਮਾਊਨਟੇਨ ਕੋਰ' ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਜਟ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਬੂਹੇ ਆਈ ਜੰਨ,ਵਿੱਠੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਕੰਨ' ਵਾਲਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੇ ਮੁਹਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜੰਗ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ!

ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ : ਜ਼ਰਾ ਯਾਦ ਕਰੋ ਕੁਰਬਾਨੀ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਤੇ ਅਣਖ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੋੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਗਲਵਾਨ ਵਾਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੱਥੋਪਾਈ ਵਾਲੀ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ 15/16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੀਐੱਲਏ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 4 ਦਰਜਨ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਵੀ ਹੋਏ ਜਦਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ 20 ਸੂਰਬੀਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਵੀ ਹੋਏ।

ਅੱਜ ਤੋਂ 21 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਨ 1999 ਵਿਚ ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਖਦੇੜ ਕੇ ਉਥੇ 26 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਤਿਰੰਗਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਹਾੜੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡਾ ਮਸਤਕ ਇਸ ਜੰਗ ਦੇ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀ ਮੁਹਰੇ ਝੁਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਨਿਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਸਬੰਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ, ਜੰਗ ਦੇ ਸਬਕ ਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਕਾਉਬਲ ਗਲੀ ਤੋਂ ਚੋਰ ਬੱਤਲਾ ਤਕ 168 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਾਲੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਵਾਲੇ ਬਰਫੀਲੇ, ਪਥਰੀਲੇ ਅਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਚਾਈ 16500 ਫੁੱਟ ਤੋਂ 19000 ਫੁੱਟ ਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਨਸਪਤੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤਕ ਸੰਘਣੀ ਬਰਫ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀਆਂ ਢੱਕੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਮਨਫੀ 50 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤਕ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਲੋਹ ਸੜਕ ਐਲਓਸੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਘਾਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਭਾਗਾਂ ਭਾਵ ਬਟਾਲਿਕ, ਦਰਾਸ ਤੇ ਮਸਕੋਰ, ਕਕਸਰ ਤੇ ਚੋਰ ਬੱਤਲਾ ਅਤੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨੀਫ (ਤਰਤਕ) 'ਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਨ 1971 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ (ਬਾਅਦ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਪਤੀ) ਜਨਰਲ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਐਲਓਸੀ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਲੜਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਮਲਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਕਰਨ ਖਾਤਰ 740 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਾਲੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ-ਕਾਰਗਿਲ-ਲੋਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਧਾਕ ਜਮਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿਆਚਿਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ

ਨਾਲੋਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਪ੍ਰੈਲ 1999 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਉੱਤਰੀ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਨੇ ਐਲਓਸੀ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮਸਕੋਰ ਵਾਦੀ, ਦਰਾਸ, ਕਕਸਰ ਤੇ ਬਟਾਲਿਕ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਸਰਦ ਰੁੱਤੇ ਸੱਖਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਪੋਸਟਾਂ 'ਤੇ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਪਾਕਿ ਦੇ ਜਨਰਲ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ (ਜੀਐੱਚਕੀਊ) ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਫੌਜ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਲਵਾਰ-ਕਮੀਜ਼ ਪਠਾਣੀ ਸੁਟ ਪਹਿਨਣ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਫਰੀਡਮ ਫਾਈਟਰ ਹਨ। ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਰਦ ਰੁੱਤੇ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਤਕ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬਰਫ ਪਿਘਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿ ਨੇ ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਕੋਝੀ ਚਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ 3 ਮਈ 1999 ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਗੁੱਜਰ-ਬਕਰਵਾਲ ਨੇ ਪਾਕਿ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ 4 ਤੋਂ 7 ਉੱਤਰੀ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਦੀਆਂ ਪਲਟਨਾਂ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਰਵਿਸ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਇਮਦਾਦੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ਰਫ ਵੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਤ ਬਿਤਾ ਕੇ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਹ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਖ਼ੈਰ! ਜੁਲਾਈ ਤਕ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਾਸਤੇ ਪਾਕਿ ਦੇ 2 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ, 13 ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਬਟਾਲੀਅਨ 2 ਐਸਐੱਸਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ, 15 ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਫਾਇਰਿੰਗ ਯੂਨਿਟਾਂ, 2 ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰੈਜੀਮੈਂਟਾਂ, ਇਕ ਸਿਗਨਲ ਬਟਾਲੀਅਨ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਫੌਜ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਵਾਲੇ 168 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਇਲਾਕੇ ਅੰਦਰ

ਕੇਵਲ 121 ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਨਫਰੀ ਸੀ, ਫਿਰ 70 ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਭਰਪੂਰ ਤਿੱਖੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਟਾਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 11 ਮਈ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਖਦੇੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪਾਸੋਂ ਬਟਾਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦਾ 99 ਫੀਸਦੀ ਇਲਾਕਾ 20 ਜੁਲਾਈ ਤਕ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ 192 ਮਾਊਂਟੇਨ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਐੱਮਪੀਐੱਸ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੇਠ 8 ਸਿੱਖ ਪਲਟਨ ਤੇ 18 ਗੁੱਡੀ ਅਰ ਬਟਾਲੀਅਨ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਖਦੇੜ ਕੇ 26 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਫ਼ਤਿਹ ਦਾ ਡੰਕਾ ਵਜਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਕੀ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਟੋਲੋਲਿੰਗ, ਮਸਕੋਰ ਘਾਟੀ, ਕਕਸਰ, ਸਬ ਸੈਕਟਰ ਹਨੀਫ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਠੋਰ ਪਹਾੜੀਆਂ ਉੱਪਰੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਖਦੇੜ ਕੇ 26 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਉਥੇ ਤਿਰੰਗਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ 300 ਤੋਪਾਂ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 25000 ਗੋਲਕ੍ਰਾਕਟ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਦਾਗ ਕੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਉਪਰੰਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਪਰਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ 6 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨੇ ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ 527 ਅਫ਼ਸਰ ਤੇ ਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ 1363 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਖਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਕੌਮੀ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨ ਸਦਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 4 ਨੂੰ ਪਰਮਵੀਰ ਚੱਕਰ, 10 ਮਹਾਵੀਰ ਚੱਕਰ, 55 ਵੀਰ ਚੱਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਜਯ ਭਾਸਕਰ ਸਰਮਾ ਦਾ ਡੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਗੋਲਡ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ

ਧਨੋਲਾ ਮੰਡੀ, (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ 'ਮਿਸ਼ਨ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ਨ ਫਤਿਹ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਰ-ਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਧ

ਫਤਿਹ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮਿਸ਼ਨ ਫਤਿਹ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਰਨਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਵਿਜਯ ਭਾਸਕਰ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ

ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਵਾ ਐਪ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਵਿਜਯ ਭਾਸਕਰ ਨੇ ਇੱਕ ਗੋਲਡ, ਇੱਕ ਸਿਲਵਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਰੌਨਜ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਿੱਤ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਸਥਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਿਸ਼ਨ

ਫਤਿਹ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਹੈਰੀਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ 10 ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਵਿਜਯ ਭਾਸਕਰ ਸਰਮਾ ਨੇ ਧਨੋਲਾ 'ਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਨੋਲਾ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਗਰਗ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਦਿਉਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦਾ ਬਰੌਨਜ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਅਤੇ ਟੀ ਸ਼ਰਟਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਧਨੋਲਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਜਸ਼ਨ ਤੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨ ਫਤਿਹ ਅਧੀਨ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਪਹਿਲਾਂ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਬਰਨਾਲਾ ਸੰਦੀਪ ਗੋਇਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਨੇ ਵੀ ਜਸ਼ਨ ਗਰਗ ਤੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਧਨੋਲਾ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਸ੍ਰੀ ਵਿਜਯ ਭਾਸਕਰ ਸਰਮਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਨੌਜਵਾਨ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਸ਼ਨ ਫਤਿਹ ਤਹਿਤ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਧਨੋਲਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜਸ਼ਨ ਗਰਗ ਤੇ ਅਮਨਦੀਪ ਸਦਿਉਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕੋਈ ਭੀੜ ਪਈ ਹੈ ਤਾਂ ਐਨਐਸਐਸ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਯੂਥ ਕਲੱਬਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਹਰੇ ਆਏ ਹਨ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਵਧੀਆ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਲੰਟੀਅਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਕਿਆਂ ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹਿ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ 19 ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਰਨਾਲਾ ਸ. ਤੇਜਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਸਤਕਰਮ ਵਾਲਾ ਬਰੌਨਜ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ (ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਪੱਤਰ) ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਰਨਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਫੁਲਕਾ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਫਤਿਹ ਤਹਿਤ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵਲੰਟੀਅਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਲੋਭ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਜੋ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਜੁੱਮੇਵਾਰ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਖਾਸਕਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜਯ ਭਾਸਕਰ ਸਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਢੀ ਮੁਹਿੰਮ ਮਿਸ਼ਨ ਫਤਿਹ ਤਹਿਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨਾਂ 'ਚ ਐਪ ਡਾਊਨ ਲੋਡ ਕਰਕੇ ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਲੰਟੀਅਰ ਜਸ਼ਨ ਗਰਗ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਦਿਉਤਾ, ਸਲੀਮ ਖਾਨ, ਅਰਸਦੀਪ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ 17 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਉਪਹਾਰਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ -19 ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸਥਿਤ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਅਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੋਹੇਲ ਬੱਟ ਨੂੰ ਓਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਹੇਲ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਧਮਕੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਵੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ

ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਓਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਓਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਓਕਾਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਡੀਆਈਜੀ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਅੰਦਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚਾਨਣ ਦੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ

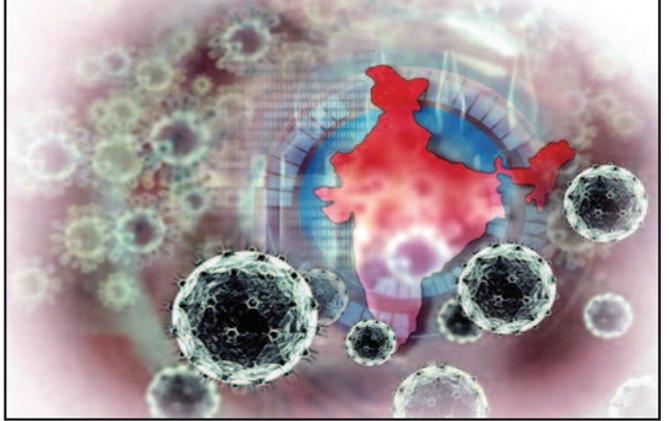
ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਅੱਜਕੱਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਵਾਮ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੜੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸਜ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਨਵੀ, ਜਮਹੂਰੀ, ਆਰਥਿਕ, ਬੌਧਿਕ ਆਦਿ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਹਨੁਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੰਗੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਅਮਲ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਵੇਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਆਲਮ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਉਤ ਹੈ ਅਖੇ "ਖੂਹ ਪਿਆ ਵੀ-ਹੜਕਾ ਖੱਸੀ ਕਰ ਲਓ"। ਇਹ ਅਖਾਣ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ। ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਖੜ੍ਹੀ ਫ਼ਸਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਵੀ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਕਿ "...ਅੱਧੀ ਹਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਜੱਟ ਦੀ"। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪੱਖੋਂ ਵਿਕਸਤ ਸੂਬਿਆਂ ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖੀ ਅੱਖ ਨੂੰ ਸੁਲੱਖਣੀ ਕਰੇਗਾ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ 'ਚ ਨਿਰਵਿਰੋਧ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਤਕੜਾ ਲਾਹਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸੰਘਵਾਦ, ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸਮਾਜਵਾਦ, ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਵਰਗੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕੋਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਵੇਰ ਸਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਮਾਜ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਤੀਤ 'ਤੇ ਤਕੜਾ ਕੱਟ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਿਤ ਕਟੌਤੀ ਫਿਲਹਾਲ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ 24 ਕੈਰੇਟ ਸੋਨੇ 'ਚ ਕਿੰਨਾ ਖੋਟ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਸਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ-ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਨਾਇਕ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਧਰਮ ਦੇ ਜ਼ਾਈਦੇ ਤੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਤਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਲੱਗਦਾ ਪਰ ਬਾਰੂਦੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ 'ਚ ਧਾਰਾ 370 ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ

ਡਾ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ

ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਢੁਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਬੱਸ ਜਨਤਾ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਗਹਿਰੇ ਖੂਹ-ਟੋਝੇ 'ਚ ਨਿਚਾਲ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੂੜਨ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਮਾਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ। ਮੰਨਿਆ ਖੂਹ ਗਿਰਿਆ "ਵਹਿੜਕਾ" ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਲਾਚਾਰਕ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ-ਕਿਵੇਂ ਖੇਤੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲਿਆ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹੀ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੱਧਲੀਕੁਛੇਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿੱਬੇ ਨਿਭਣਾ ਹੈ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਹਾਇਕ ਭਾਅ ਦੇ

ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸਮਾਜਵਾਦ, ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਵਰਗੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕੋਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਵੇਰ ਸਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਮਾਜ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਤੀਤ 'ਤੇ ਤਕੜਾ ਕੱਟ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਿਤ ਕਟੌਤੀ ਫਿਲਹਾਲ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕਟੌਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ 24 ਕੈਰੇਟ ਸੋਨੇ 'ਚ ਕਿੰਨਾ ਖੋਟ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਸਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ-ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਨਾਇਕ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਧਰਮ ਦੇ ਜ਼ਾਈਦੇ ਤੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਇੰਸ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਤਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਲੱਗਦਾ ਪਰ ਬਾਰੂਦੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ 'ਚ ਧਾਰਾ 370 ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ

ਕਾਹਲ ਜ਼ਰੂਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਲੇਲ ਉਮਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭੁਗੋਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇ 'ਖੇਤਰੀ ਖਾਹਿਸ਼' ਅਧਿਆਏ ਵਿਚ ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਲੱਦਾਖ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨਗੇ। ਦਰਅਸਲ, ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ "ਬਿੱਲੀ ਭਾਣੇ ਛਿੱਕਾ ਟੁੱਟਣ" ਵਰਗੀ ਸਿੱਧ ਹੋਈ ਹੈ। 'ਢਕੇ ਮੂੰਹ, ਸਮਾਜਿਕ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ' ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੇ ਅਣ-ਐਲਾਨੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਐੱਸਬੀਆਈ 'ਚ ਮਿਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵਿਖਾ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦੇਣ, ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ-ਵਿਧੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਧੁਰੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਲਾ ਦੇਣ, ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਲਈ 'ਖਾਲੀ ਖਜ਼ਾਨੇ' 'ਚੋਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ 'ਬੱਧੀਆਂ' ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਦੇਣ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀਆਂ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ 'ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਅਮਨਮਈ ਮਾਹੌਲ' ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਅਗਸਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਖੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਨੀਹ ਪੱਥਰ ਸਮਾਰੋਹ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਵੀ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣੇ

ਹਨ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਸਥਾਨ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਉਣ ਲਈ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਗੋੜੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹਜ਼ੂਮ ਸਾਂਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਧਰਨਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਲੇਖਕਾਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਵਰਵਰਾ ਰਾਓ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਇਕੱਠ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ 'ਵਹਿੜਕੇ' ਦੇ ਖੂਹ 'ਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੜ੍ਹਕ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਅਜੇ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। ਚਾਨਣ ਦੇ ਵਣਜਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਜੁਰਅਤ ਨੂੰ ਸਲਾਮ!

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਵੇ

ਕੋਵਿਡ-19 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਾਨੂੰਨ 2005 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਗਭੱਗ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਚੱਲੀ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਠੱਪ ਹੋਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਾਰਨ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਕੇਸ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਦੇ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ

ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮ ਠੋਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਵਾਦਤ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰਪੂਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ 52 ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ 30 ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ 50 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮਜ਼ਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵਾਸਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਹ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਲਾਫ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ

ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਕ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਕੋਕਮਾਂ ਵਾਸਤੇ 50 ਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਠੇਕੇ ਉੱਤੇ ਭਰਤੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੂਸਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੁੜਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਰੋਨਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼

ਲੜਾਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਰੋਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਹਯੋਗ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ, ਵਾਰਡ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਯੂਥ ਕਲੱਬਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਤਰੀਕਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਰਗਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੋਟਾਪੇ ਤੋਂ ਹੋ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਓ

ਖਰਾਬ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ, ਗਲਤ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਮੋਟਾਪੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ 'ਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਦਲਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਲੋਕ ਮੋਟਾਪੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਲੋਕ ਡਾਈਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਕ ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੋਟਾਪੇ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਧਾਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮੋਟਾਪੇ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ 'ਚ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਕਆਊਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਹਾਰ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮੋਟਾਪੇ ਕਾਰਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲਾਈਫ 'ਚ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਮੋਟਾਪੇ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਸੌਫ ਦਾ ਪਾਣੀ

ਇਹ ਮੋਟਾਪੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ 'ਚ ਇਕ ਚਮਚ ਸੌਫ ਮਿਕਸ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਉਬਾਲ ਲਓ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚਾਹ ਵਾਂਗ ਪੀ ਲਓ। ਤੁਸੀਂ ਦਿਨ 'ਚ ਕਈ ਕੱਪ ਸੌਫ ਪਾਣੀ ਪੀ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਾਚਣ ਸ਼ਕਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਟਾਪੇ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਨਾਰੀਅਲ ਪਾਣੀ

ਇਸ 'ਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਲਾਈਟਸ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਸ ਵੀ ਮੋਟਾਪੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਰੀਅਲ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਲਾਇਚੀ ਪਾਣੀ

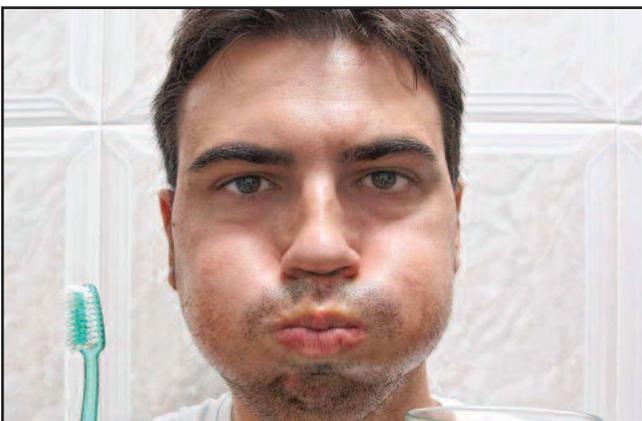
ਇਸ 'ਚ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ, ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ-ਸੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਲਾਇਚੀ ਸਰੀਰ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਵੱਧ ਫੈਟ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2-3 ਇਲਾਇਚੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਇਕ ਗਲਾਸ ਗੁਣਗੁਣਾ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਪੀਓ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਗਰੀਨ ਟੀ

ਇਸ 'ਚ ਬਾਇਓਫਲਾਵੋਨੋਇਡ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਭੁੱਖ ਘੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿਨ ਭਰ 'ਚ 3-4 ਕੱਪ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰੀਨ ਟੀ ਨਾ ਪੀਓ। ਇਸ ਡਾਈਬਟੀਜ਼ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਲਓ।

ਗਰਾਰੇ 'ਚ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕੋਰੋਨਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਹਲਕੇ ਨਮੂਨੇ

ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗਰਾਰਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਹਲਕੇ ਨਮੂਨੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਵੀ ਇਹ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਇਕ ਉਪਯੋਗੀ

ਉਪਕਰਨ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋਟੋਮ ਰਿਸਰਚ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਤੀਬਰ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਪਾਲੀਮਰਜ਼ ਚੇਨ ਰਿਐਕਸ਼ਨ (ਪੀਸੀਆਰ) ਨਾਲ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੀਸੀਆਰ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਵਾਇਰਸ ਜੀਨੋਮ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰੀਖਣਾਂ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਐਂਟੀਬਾਡੀਜ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਂਟੀਬਾਡੀਜ਼ ਸਰੀਰ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਚਾਹ ਪੀਓ ਤੇ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ

ਗਰਮ-ਗਰਮ ਚਾਹ ਦੀ ਇਕ ਪਿਆਲੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਦੋਗੁਣਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚਾਹ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਚ ਕੁਝ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਜੜੀਆਂ-ਬੂਟੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿਹਤ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਚਾਹ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ 'ਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਾਰ ਤੁਲਸੀ, ਦਾਲਚੀਨੀ, ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ, ਸੁੱਕਾ ਅਦਰਕ ਅਤੇ ਮੁੱਠਕੇ ਦਾ ਕਾੜਾ ਪੀਣ ਲਈ ਸਿਹਤ ਲਈ ਕਾਫੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਦ ਲਈ ਇਸ 'ਚ ਗੁੜ ਜਾਂ ਨਿੰਬੂ ਵੀ ਮਿਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਭਾਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚ ਖੰਘ, ਜੁਕਾਮ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲਈ ਲੋਕ ਕਾੜਾ ਪੀਂਦੇ ਹਨ।

ਦਾਲਚੀਨੀ ਦੀ ਚਾਹ

ਦਾਲਚੀਨੀ ਦੀ ਚਾਹ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਲੱਡ ਸ਼ੂਗਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਤੇ ਫੰਗਲ ਇੰਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੱਧਾ ਇੰਚ ਦਾਲਚੀਨੀ ਦੀ ਛਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਇਕ ਗਿਲਾਸ 'ਚ ਪੰਜ-ਸੱਤ

ਮਿੰਟ ਤਕ ਉਬਾਲ ਕੇ ਗੁਣ-ਗੁਣਾ ਪੀਓ।

ਜੀਰਾ ਚਾਹ

ਇਹ ਚਾਹ ਪਾਚਨ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਚਰਬੀ ਨੂੰ

ਨਾਲ ਪੀਓ।

ਤੁਲਸੀ-ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੀ ਚਾਹ

ਇਹ ਚਾਹ ਬੇਹੱਦ ਕਾਰਗਰ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਬੂਸਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਸਮੀ ਸੰਕ੍ਰਮਣਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਤੁਲਸੀ ਅਤੇ ਲੋਗ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਸਦਾ ਸੇਵਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਪੱਤੇ, ਦੋ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਅਤੇ ਇਕ ਲੋਗ ਨੂੰ 2 ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ 'ਚ ਉਬਾਲੋ। 2 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਗੁਣਗੁਣਾ ਪੀਓ।

ਅਦਰਕ ਦੀ ਚਾਹ

ਅਦਰਕ ਦੀ ਚਾਹ ਗਲੇ ਦੇ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭੁੱਖ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਵੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਹ ਸਰਦੀ ਅਤੇ ਖੰਘ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਧਾ ਚਮਚ ਮੈਸ਼ ਅਦਰਕ

ਨੂੰ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ 'ਚ ਪੰਜ-ਛੇ ਮਿੰਟ ਤਕ ਉਬਾਲੋ। ਉਬਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਗੁਣਗੁਣੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪੀਓ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈਪਰ ਐਸੀਡਿਟੀ ਜਾਂ ਹਾਈ ਬਲੱਡ-ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਚਾਹ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ।

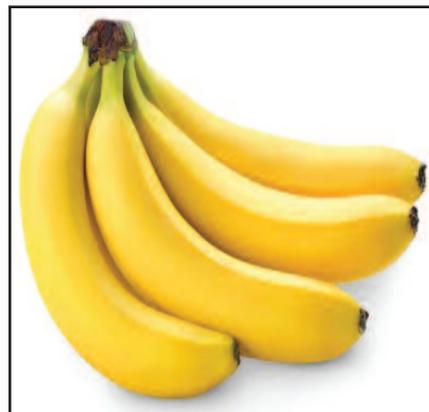
ਪਤਲੇਪਨ ਤੋਂ ਹੋ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਤਾਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਰੋ ਸੇਵਨ

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੋਟਾਪੇ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਤਲੇਪਨ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਕਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਭਾਰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਉਂਦੇ। ਪਤਲੇਪਨ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ 'ਚ ਤਣਾਅ, ਭੁੱਖ ਘੱਟ ਲੱਗਣੀ, ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਨਾ ਖਾਣਾ, ਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਕਮੀ ਆਦਿ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਹਾਰ ਦੇ ਲਈ ਵਰਕਆਊਟ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪਤਲੇਪਨ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਕੇ ਇਸਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ :

ਕਿਸਮਿਸ਼ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਕਿਸਮਿਸ਼ ਭਾਰ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਕਾਫੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਕੈਲੋਰੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਾਤਰਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਮਿਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਣੀ 'ਚ ਡੋਬ ਦਿਓ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਇਸਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ। ਇਸਦਾ ਜਲਦੀ ਅਸਰ

ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਕਿਸਮਿਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਦਾਮ ਜਾਂ ਛੁਹਾਰੇ ਦਾ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਘਿਓ ਤੇ ਚੀਨੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ

ਘਿਓ ਫੈਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸ਼ੂਗਰ 'ਚ ਖੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ

ਜਲਦੀ ਭਾਰ ਵੱਧਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਾਣਾ ਖਾਓ, ਉਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਚਮਚ ਘਿਓ ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਾਓ। ਇਸਦਾ ਸੇਵਨ ਲੰਚ ਅਤੇ ਡਿਨਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰੋ।

ਕੋਲੇ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਭਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਕੋਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਖਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਦਿਨ 'ਚ ਦੋ ਵਾਰ ਬਨਾਨਾ ਸ਼ੇਕ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਸੇਵਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਦ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ

ਦੁੱਧ 'ਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸ਼ਹਿਦ 'ਚ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਭਾਰ ਵੱਧਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਗਰਮ ਗੁਣਗੁਣੇ ਦੁੱਧ 'ਚ ਇਕ ਚਮਚ ਸ਼ਹਿਦ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਓ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵਾਰ ਦੁੱਧ ਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਪੀਓ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਦਿਖੇਗਾ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ 'ਚ ਵੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੁਲਸੀ

ਭਾਰਤ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਰਾਂ 'ਚ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ 'ਚ ਇਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਖ ਤੇ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਤੁਲਸੀ ਇਕ ਮੰਨੀ-ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਦਵਾਈ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁੱਕੀ ਖੰਘ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ 'ਚ ਵੀ ਇਕ ਕਾਰਗਰ ਦਵਾਈ ਹੈ। ਤੁਲਸੀ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਪੱਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਦਾ ਹਰ ਹਿੱਸਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੱਲੋ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖੰਘ-ਜੁਕਾਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਸੀਂ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਰ ਕਿੱਥੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

* ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 10 ਤੋਂ 12 ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਖੰਘ, ਜੁਕਾਮ ਤੇ ਬੁਖਾਰ ਤਕ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

* ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗ 'ਤੇ ਸੇਕ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਮਕ ਨਾਲ ਖਾਢੋ ਤੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਗਲਾ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

* ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ 4 ਭੁੰਨੇ ਲੋਗ ਚਬਾਉਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਖੰਘ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

* ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮ ਵੀ ਜਲਦੀ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ

ਤੁਲਸੀ 'ਚ ਐਂਟੀ ਬੈਕਟੀਰੀਅਲ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜ਼ਖਮ ਨੂੰ ਪੱਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

* ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਖੋਜਾਂ 'ਚ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਬੀਜ ਨੂੰ ਕੌਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ 'ਚ ਮਦਦਗਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕੋਰੋਨਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਬਲੱਡ ਕਲਾਟਿੰਗ ਘਾਤਕ

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ (ਕੋਵਿਡ-19) ਕਾਰਨ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਕ ਨਵੀਂ ਖੋਜ 'ਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਇਨਫੈਕਟਿਡ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਬਲੱਡ ਕਲਾਟਿੰਗ (ਖੂਨ ਦਾ ਬੱਕਾ) ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਘਾਤਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਾਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੇਡੀਓਲਾਜੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਖੋਜ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਪੀੜਤਾਂ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਬਲੱਡ ਕਲਾਟਿੰਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪਾਈ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਖੂਨ ਸਪਲਾਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਅਜਿਹੇ ਪੀੜਤਾਂ 'ਚ ਅੰਗ ਕੱਟਣ ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਉੱਚ ਖਤਰਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਅਲਬਰਟ ਆਈਨ ਸਟਾਈਨ ਕਾਲਜ ਆਫ ਮੈਡੀਸਿਨ ਦੀ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਇਨੇਸਾ ਗੋਲਡਮੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸਾਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਆਰਟੀਰੀਅਲ ਬ੍ਰੋਮਬੋਸਿਸ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅੰਗ ਕੱਟਣ ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਉੱਚ ਦਰ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।' ਕੋਵਿਡ-19 ਤੇ ਪਲਮੋਨੋਰੀ ਆਰਟਰੀ (ਧਮਨੀ) 'ਚ ਬਲੱਡ ਕਲਾਟਿੰਗ ਵਿਚਾਲੇ ਡੂੰਘਾ ਸਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਦਾ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਰਹੇ। ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਤੱਕਿਆ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਸਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਦਾ ਗੁਣ-ਗਾਣ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚੀ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਵਜੂਦ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਰੋਤ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਸਾਚੇ ਤੇ ਪਵਨਾ ਭਇਆ ਪਵਨੈ ਤੇ ਜਲੁ ਹੋਇ॥
ਜਲ ਤੇ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸਾਜਿਆ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜੋਤਿ ਸਮੋਇ॥

ਪਵਣ ਤੋਂ ਜਲ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਜਲ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਰਚੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੋਤ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ। ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਫਲ ਖਾਂਦੇ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਉਤੇ ਬੈਠੀ ਕੋਇਲ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅਲੌਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਵਰਨਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਕਿਲ ਹੋਵਾਂ ਅੰਬਿ ਬਸਾ ਸਹਿਜ ਸਬਦ ਵਿਚਾਰੁ॥

ਕੋਇਲ ਦੀ ਅੰਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਅੰਬ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਇਲ ਮਿੱਠੀ ਮਸਤ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕੁਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਵਿਚ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜੈਸੀ ਕੋਇਲ ਦੀ ਅੰਬ ਨਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੋਇਲ ਬਣਾਂ, ਅੰਬ ਉਤੇ ਬੈਠਾਂ। ਭਾਵ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਾਵਾਂ।

ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰਚੇ ਰੁਖ-ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਫਲ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲੱਕੜ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਗੋਬਰ, ਕਿਸਾਨੀ, ਢੋਆ-ਢੁਆਈ, ਦੁੱਧ ਆਦਿ ਦੇ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਚੰਦਨ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਤੁਮ ਚੰਦਨ ਹਮ ਇਰੰਡ ਬਾਪੁਰੇ ਸੰਗਿ ਤੁਮਾਰੇ ਬਾਸਾ॥
ਹੇ ਮਾਧੋ ਤੂੰ ਚੰਦਨ ਦਾ ਬੂਟਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਨਿਮਾਣਾ ਇਰੰਡ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਥਾਂ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਭਗਤ ਜੀ ਸਾਕਤ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕੰਡਿਆਲੀ ਬੇਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ :

ਫਰੀਦਾ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਿਨੁ ਪੰਖੀਆਂ ਜੰਗਲ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸੁ॥
ਕਕਰੁ ਚੁਗਨਿ ਬਲਿ ਵਸਨਿ ਰਬ ਨਾ ਛੋਡਨ ਪਾਸੁ॥

ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਪੰਛੀਆਂ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ : ਪੰਛੀ ਰੋੜ ਚੁਗਦੇ ਹਨ, ਭੋਇ ਉਤੇ ਵਸਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰੱਬ ਦਾ ਆਸਾਰਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਪਰ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਪੰਛੀ ਚੰਗੇ ਹਨ ਜੋ ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ

ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਲਗਵਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰਚੀ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜਪੁ ਜੀ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:
ਪਵਣ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ॥

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
99888-14520

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹਵਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੁਲੀਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਤਾ, ਉਹ ਨਦੀਆਂ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਮਾਤਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਪਰੋਹਾਂ ਅਤੇ ਕੈਮਿਕਲ ਖਾਦਾਂ ਨਾਲ ਬੰਜਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ। ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ, ਭੱਠੇ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਾਂ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵਜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਦਾ ਸਲੂਕ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੁਦਰਤ ਸਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ:

ਬੀਜੇ ਬਿਖੁ ਮੰਗੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਖੁ ਏਹੁ ਨਿਆਉ ਜ਼ਹਿਰ ਬੀਜ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖ ਅੱਜ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾ ਰੁਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਵੈਰੀ ਬਣਿਆ ਮਨੁੱਖ

ਕਬੀਰ ਮਾਰੀ ਮਰਉ ਕੁਸੰਗ ਕੀ ਕੇਲੇ ਨਿਕਟ ਜੁ ਬੇਰਿ॥
ਉਹ ਝੂਲੈ ਉਹ ਚੀਰੀਐ ਸਾਕਤ ਸੰਗ ਨਾ ਹੇਰਿ॥

ਬੇਰੀ ਹਵਾ ਨਾਲ ਝੂਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੇਲੇ ਦੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਕੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਚੀਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਕਤ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸੰਗਤ ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

ਹਨ, ਰੋੜ ਚੁਗ ਕੇ ਗੁਜਾਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ :

ਕੁਦਰਤਿ ਕਰਿ ਕੈ ਵਸਿਆ ਸੋਇ॥
ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਰਚਣ ਵਾਲਾ ਕਾਦਰ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ

ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਯੋਧਾ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ

ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਲੱਭ ਯੋਧਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਸਨ, ਜੋ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦਾ ਜਨਮ 23 ਜੁਲਾਈ 1906 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭਵਾਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਲੀਰਾਜਪੁਰ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) 'ਚ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਤਿਵਾੜੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਜਾਗਰਾਨੀ ਦੇਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜ ਭਰਾ

ਪਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਸਬਾ

ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਕਾਨ੍ਹਪੁਰ ਨੇੜੇ ਬਦਰਕਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਬਣੇ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਰਚੀ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਘੱਟ ਅਤੇ ਤੀਰ-ਕਮਾਨ ਜਾਂ ਬੰਦੂਕ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੌਂਕ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਮਨ ਘੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ। ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਪਰ ਉਹ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਬੰਬਈ (ਮੁੰਬਈ) ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਰੰਗਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਮਨ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਦਿਆਪੀਠ ਬਨਾਰਸ ਆ ਗਿਆ।

1921 ਵਿਚ ਜਦ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਜੱਜ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ 'ਆਜ਼ਾਦ', ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ 'ਜੇਲ੍ਹ' ਦੱਸਿਆ। ਜੱਜ ਇਹ ਸਭ ਸੁਣ ਕੇ ਚਿੜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 15 ਬੈਂਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਬੈਂਤ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਬੰਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਬੈਂਤ ਵੱਜਣ 'ਤੇ 'ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜੈ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ। ਬਾਲਕ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆਪਣੇ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਪਰ ਜੇਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੀ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਸ਼ਬਦ ਤਖੱਲਸ ਵਾਂਗ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ।

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਰ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਠੋਸ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟ ਗਿਆ। 1922 ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਦੀ ਮਨਮੱਥ ਨਾਥ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਵੇਸ ਚੈਟਰਜੀ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਾਬੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਾਣ ਵੇਸ ਚੈਟਰਜੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਜ਼ਾਦ 'ਤੇ ਪਈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ

ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਸਥਿਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅਡੋਲ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ। ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਿਸਮਿਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਡਕੈਤੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। 1925 ਵਿੱਚ ਕਾਕੋਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ। ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਜੰਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅੱਠ ਡਾਊਨ ਪਸੰਜਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਅਸਫਾਕਉਲਾ ਖਾਨ, ਸਚਿੰਦਰ ਨਾਥ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਲਹਿਰੀ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜੰਜੀਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਗੱਡੀ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਦਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਿਸਮਿਲ, ਕੇਸਵ ਚੱਕਰਵਰਤੀ, ਮੁਰਾਰੀ ਲਾਲ, ਮੁਕੰਦੀ ਲਾਲ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ, ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਮਨਮੱਥ ਨਾਥ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਾਕੋਰੀ ਕੋਲ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੁੱਟ ਲਿਆ। ਇਸ ਡਕੈਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਨਾਮਵਾਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਨਸੀਬ ਹੋਏ। ਪਰ ਆਜ਼ਾਦ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ।

ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਝਾਂਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬਣਾਇਆ। ਝਾਂਸੀ ਤੋਂ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਉਹ ਓਰਫ਼ਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸਤਾਰ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਝੱਪੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਝਾਂਸੀ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ ਸਿੱਖੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਹ ਸਦਾਸ਼ਿਵਰਾਓ, ਮਲਕ ਪੁਰਕਰ, ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ

ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਿਸਮਿਲ, ਚੈਟਰਜੀ ਤੇ ਸਚਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਵੱਲੋਂ 1924 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨੇ ਸੀਓ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਮਹਾਂਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ 'ਚੋਂ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਆਰਮੀ ਕਮਾਂਡਰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਂਭਰਸ ਦੇ ਕਤਲ ਸਮੇਂ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਆਪਣਾ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ 1928 ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਜਦੋਂ 27 ਫਰਵਰੀ 1931 ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਐਲਫਰਡ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਮੁਖਬਰ ਦੀ ਸੂਹ 'ਤੇ ਪਾਰਕ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਇਥੇ ਆਜ਼ਾਦ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਸ ਕੋਲ ਗੋਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਜਦ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਚੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਜ਼ਾਦ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਸਮ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ।

ਇੰਨਾ ਖੌਫ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਜਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਲਾਸ਼ ਲਾਗੇ ਗਈ। ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦਾ ਚੁੱਪ-ਚਪੀਤੇ ਰਸੂਲਬਾਦ ਘਾਟ 'ਤੇ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਕ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਕਾਸ਼ ਗੂੰਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਲਫਰਡ ਪਾਰਕ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਪਾਰਕ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਅੱਜ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬਣ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਧੜਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਸਤੌਲ ਅੱਜ ਵੀ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਅਣਗਿਣਤ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੋਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਸਥਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਤਖੱਲਸ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਨਿਭਾਇਆ।

ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਡਾ.ਸੰਜੈ ਗੁਪਤਾ

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਲਾਏ ਗਏ ਲਾਕਡਾਊਨ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਸੰਕਟ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੀ ਇਸ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਮਾਰੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਲਾਕਡਾਊਨ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਪਹਿਠੇ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣ ਲਈ ਇਸ 'ਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲਾਕਡਾਊਨ 'ਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਦਿਸ ਰਹੀ।

ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਲੇ ਸੱਠ ਫੀਸਦੀ ਅਰਥਚਾਰਾ ਹੀ ਲੀਹ 'ਤੇ ਆ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਹੋਟਲ, ਮਾਲ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਮੈਟਰੋ, ਸਕੂਲ ਆਦਿ ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜਾ, ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਡਰ ਲੋਕ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਘੱਟ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਵਾਜਾਈ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤਕਨੀਕੀ ਢੰਗਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਘਰੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਰੇਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਰੇਲਵੇ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਹਵਾਈ ਯਾਤਰਾ 'ਚ ਛੋਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਘਾਟੇ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਇੰਡੀਗੋ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸ ਫੀਸਦੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਨਾ ਰੁਕਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਰ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਘੱਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਵਧਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਟੈਸਟ ਕਰ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਹਤ ਢਾਂਚਾ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ

ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਸਿਹਤ ਢਾਂਚਾ ਨਾਕਾਫੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਖੌਫ ਪੱਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਹਤ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿਹਤ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਸਿਹਤੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿਹਤ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਲਾਗ ਫੈਲਣ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲੋਕ ਸਰੀਰਕ ਦੂਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਚੌਕਸ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਮਾਸਕ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਭਾਰੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਸਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਥਚਾਰਾ ਲੀਹ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇ? ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜੋ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ

ਭਰਪਾਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਪਣਾਈ ਬੈਠੇ ਚੀਨ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਵੀ ਹੈ। ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਰਮਿਆਨ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਲੱਦਾਖ ਦੀ ਗਲਵਾਨ ਘਾਟੀ 'ਚ ਜੋ ਹਰਕਤ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਰਥਿਕ-ਵਪਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਵੇ।

ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਚੀਨ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ

ਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰਵਾਦੀ ਰਵੱਈਆ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ-ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ।

ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ, ਜਾਪਾਨ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਕੰਪਨੀਆਂ ਚੀਨ 'ਚੋਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਮੇਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਕ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਤਕ ਚੀਨ ਛੱਡਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ 'ਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਵੇ।

ਕਿਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਬੁਕੋਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਚੀਨ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇ।

ਚੀਨ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਕੋਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਐਲਾਨਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਵੱਲ ਸੰਜੀਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਇਹ ਜੋ ਉਮੀਦ ਜਾਗੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪੈਕੇਜ ਨਾਲ ਕਿਰਤ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਲਟਕੇ ਪਏ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੇ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬਿਹਤਰ ਮੌਨਸੂਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਚਾਰਾ ਲੀਹ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਲੀਹ 'ਤੇ ਆਉਣ 'ਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਗਤ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਉਪਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਪਾਅ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੜਾਈ

ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਲੜਾਈ ਕਿੱਥੇ ਲੜੇ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਚ? ਉਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੀ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਧਮਕੀ ਵੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਰਾਜ ਭਵਨਾਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਭਵਨ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਰਾਜਪਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੱਤਾ 'ਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਹੀ ਰਾਜ ਭਵਨ ਘੇਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤਾਂ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਹੀ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਮਤਾ ਦੁਬਾਰਾ ਭੇਜਦਿਆਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ

ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਰਾਜ ਭਵਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਪਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਮਤੇ 'ਤੇ ਚਾਹੇ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ, ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਸਦਨ 'ਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਹਿਲੋਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ 18 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਵੋਟ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਖਿਲਾਫ ਖੜੇ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਰਹਿਣਗੇ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਧੜੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਬਗ਼ੈਰ ਗਹਿਲੋਤ ਬਹੁਮਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗਹਿਲੋਤ ਕੋਲ ਬਹੁਮਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਇਹੋ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੋਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਦਿਸਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣ

ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਉਨ ਚਾਹੇ ਜੋ ਕਰਵਾ ਲਵੇ, ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ 'ਚ ਹੋਰ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਬਣੇਗੀ ਜਦੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਸਲ 'ਚ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਿਖਾਵਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ

ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਸਹਿ-ਮਤੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾ ਸਕਦੇ? ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ।

ਦਿੱਲੀ, ਜੰਮੂ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਅਜ਼ੁੱਧਿਆ 'ਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਲਸ਼ਕਰ ਏ ਤਈਬਾ ਤੇ ਜੈਸ਼ ਏ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਨੀਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਅਜ਼ੁੱਧਿਆ 'ਚ ਹਮਲੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈਐਸਆਈ ਇਸ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਮਾਂ ਅਜ਼ੁੱਧਿਆ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਬਾਜ਼ ਰੱਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਸਲ 'ਚ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਰਾਅ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਆਈਐੱਸਆਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ

ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਭੇਜ ਕੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਰੁੱਪ ਭਾਰਤ ਭੇਜਣ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਈਐੱਸਆਈ ਨੇ ਹਰ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਾਅ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਜ਼ੁੱਧਿਆ 'ਚ ਪੰਜ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹਮਲੇ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਐੱਸਐੱਨ ਸ਼ੀਵਾਸਵਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਹਿਮਾਨ ਬੁਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਫਿਰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਬਰਗਾੜੀ ਕਾਂਡ: ਸੀਬੀਆਈ ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਦੇਰੀ: ਅਮਰਿੰਦਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਜ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਗਾੜੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਆਈ ਦੇ ਅੜਿੱਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਬੀਆਈ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਮੋੜਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਰਿੰਦਰ ਵਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ 'ਚ ਪੈਂਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੀਫ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਬਰਗਾੜੀ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਐਸਐੱਸਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ 562 ਵਾਅਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 435 ਪੂਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ

ਖੁਦ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ

(ਸਫਾ 4 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਕਰਨਗੀਆਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਬੇਪਰਵਾਹ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪੀਟਰ ਸਿੰਗਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਵਤੀਰੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਦੇਖਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਰੋਮਨ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਰਬਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਅੰਤਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿੱਦਾਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਭਾਵੇਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 'ਯਤਨ' ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਸ਼ੂ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨ ਵੀ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸੰਚਾਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਸ਼ੂਆਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਰਹੇ। ਗ਼ਰੀਬ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਬੇਰੁਖੀ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਅਜਿਹਾ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੰਗਦਿਲ ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਰਾਇ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇਗਾ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ 50 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਇਸ ਸਾਲ ਡਾਇਰੀਆ, ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੇ ਆਗੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਜਾਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਪਛਾਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਹਾਲੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੁੱਕਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਇਲਰ ਚਿਕਨਜ਼ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿਰਫ 5 ਫੀਸਦੀ ਮੁਰਗੇ ਹੀ ਬੇਵਕਤ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਸਹਾਰਾ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ 7.8 ਫੀਸਦੀ ਬੱਚੇ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਭੋਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਯੂਨੀਸੈਫ ਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਖੇਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਬੇਬੀ ਚਿਕਨਜ਼ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਕਸਰ ਮਨੁੱਖੀ ਬੱਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਤਬਦੀਲੀ ਤੀਜੀ ਅਜਿਹੀ ਕਸੌਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੱਸਣਗੀਆਂ।

ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਬੇਹੱਦ ਉਲਟ ਮੌਸਮੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ। ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਰ ਵਧੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣੇਗੀ ਕਿ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਇੰਨਾ ਸਵਾਰਥੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਬਨ ਨਿਕਾਸੀ ਘਟਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਵੀ ਗਵਾਹਾ ਨਾ ਸਮਝੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਊਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਰੈਡ ਮਾਸਟਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਨਸਲਵਾਦੀਆਂ ਵਰਗਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਦਹਾਲ ਗ੍ਰਹਿ ਸੌਂਪਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਗਜਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕ ਗ਼ੈਰ-ਦੁਰਦਰਸ਼ਿਤਾ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਵਕਤ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਵਾਦ

(ਸਫਾ 16 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਉਹ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਬੌਧਿਕ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਆਪਣੇ ਲੱਚਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੱਸਿਆ। 'ਫਿਫੋਰੇ' ਅਤੇ 'ਐਮਐੱਸ ਧੋਨੀ' ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਕੀਤਾ। ਆਖਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁੱਕਰੇ ਕਿਉਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ? ਜੇਕਰ ਫਿਲਮ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਫੀਆ ਜਾਂ ਇਵੈਂ

ਕਹੋ ਕਿ ਸਥਾਪਤ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਿਰੋਹ ਸਰਗਰਮ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਜੋ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਦੇ

ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਉਪਜਿਆ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੁੱਸਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ। ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ 'ਪੂਲ ਕੇ ਫੂਲ' ਹੀ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਉਣਤਾਈਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਜੀਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ੀਲ ਅਦਾਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੰਗੀ-ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਵਸੋਂ ਦਾ ਬੋਝ ਘਟਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

(ਸਫਾ 15 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ 95 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ 5 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਜਿਹੀ ਵਸੋਂ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਯੋਗ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋਣ। ਪੰਜਾਬ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਯੂਪੀ ਆਦਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਦੱਬੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਖੇਤੀ ਸੰਸਥਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚਾ ਬਦਲਣ ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ: ਖੇਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਜੋ 72 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਸੀਮਤ ਹੈ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਲਚਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਘਟਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ

ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰੀਦਣ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਖਾ, ਫਿਰ ਕੂਲਰ, ਫਿਰ ਏਅਰਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਆਦਿ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 60 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਜੋ ਖੇਤੀ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਨੀਤੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪੱਛੂ ਵਿਕਾਸ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਖੇਤੀ ਜਿਵੇਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫ਼ਲਾਂ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ, ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮ, ਲੱਕੜ ਵਾਲੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਖੇਤੀ ਤੇ ਵਸੋਂ ਦਾ ਬੋਝ ਘੱਟ ਕਰ ਕੇ ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਬਦਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀ ਪੱਛੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਜੀਵਕ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਆਵਾਜ਼ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ

(ਸਫਾ 8 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੂਬਾਈ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਐਨਆਈਏ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਡੀਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਵਿਊ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ; ਭਾਵ ਨਿਆਇਕ ਮੁੜ ਪੜਚੋਲ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜੋਕੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਏਪੀਏ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀਗਨ। ਅਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਜਾਏ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ ਦਾ ਠੱਪਾ ਲੱਗਣ ਦਾ ਡਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਰਗੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਈ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਾਕਆਊਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਠੋਸ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਤਹਿਤ ਮਿਲੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਧਾਰਾ 19 ਤਹਿਤ ਮਿਲੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਜੀਣ ਦੇ ਮਿਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਯੂਏਪੀਏ 2019 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਜ਼ਾਦ ਅਵਸਥੀ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਾਰ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ, ਮੀਰਾ ਹੈਦਰ, ਸਫੂਰਾ ਜ਼ਰਗਰ ਵਰਗੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। 90 ਫੀਸਦ ਅਪਾਹਜ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੀਐੱਨ ਸਾਈਬਾਬਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਰਵਾਰਾ ਰਾਓ, ਪ੍ਰੋ ਅਨੰਦ ਤੇਲਤੁੰਬੜੇ, ਸੂਧਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਖਤਰਨਾਕ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਤੇਲਤੁੰਬੜੇ ਨੇ ਤਾਂ ਯੂਏਪੀਏ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਲਿਤ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਸੁਧੀਰ ਧਾਵਲੇ, ਸੁਰੇਂਦਰ ਗਾਡਗਿਲ, ਸੋਮਾ ਸੇਨ, ਮਹੇਸ਼ ਰਾਊਤ ਅਤੇ ਰੋਨਾ ਵਿਲਸਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਸਾਹਿਨ ਬਾਗ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਕਿੱਤੇ ਹੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਯੂਏਪੀਏ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੇਂਡਲਿਟ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਆਈ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 121 ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੇਸ

ਵਿੱਚ ਫਰਵਰੀ 2019 ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਤੌਝਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਯੂਏਪੀਏ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਦਲਿਤ ਹਨ। ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੱਕ ਸੁੰਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਬਿਜਲੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਯੂਏਪੀਏ ਅਤੇ ਫੈਡਰਲਿਜ਼ਮ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੱਲ ਸੇਧਤ ਵਿਆਪਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੀਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ: ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

(ਸਫਾ 5 ਦੀ ਬਾਕੀ) ਨਿਵੇਕਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਹਿ-ਮੁਲਕੀ (ਅਮਰੀਕਾ, ਜਪਾਨ, ਭਾਰਤ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ) 'ਕੁਐਡ' ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧਾਵੇ। ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਲਾਕਾਈ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਤਾਲਮੇਲ ਆਧਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਐਡ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀਅਤਨਾਮ ਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਲਕ ਲਗਾਤਾਰ ਚੀਨ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਦਬਾਅ

ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਖ਼ਾਸਕਰ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਇਲਾਕਾਈ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ 'ਪੱਟੀ ਤੇ ਸੜਕ' ਬੁਨਿਆਦੀਵਾਂਚਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਚੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਦਾ ਆਲਮੀ ਰਸੂਖ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੀਨ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿ-ਸਤਾਨ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੇ ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰੀਬੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਰਸੂਖ ਤੇ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਠੱਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਦੂਜੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਜਿਵੇਂ

ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਰਸੂਖ ਘਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਚੀਨ ਉੱਤੇ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੁਵੱਲੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅਹਿਮ ਹਨ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਉੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਤਾਂ ਹੀ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਦੂਜੀਆਂ ਇਲਾਕਾਈ ਤੇ ਆਲਮੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨਾਲ ਫ਼ੌਜੀ ਤੇ ਸਫ਼ਾਰਤੀ ਰਾਬਤਾ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਲੱਦਾਖ ਤੇ ਹੋਰਨੀ ਥਾਈਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਉਲਟੀ ਗਿਣਤੀ ਆਰੰਭ- ਟਰੰਪ- ਬਿਡੇਨ ਵਿਚ ਟੱਕਰ

100 ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦਿਨ ਬਚੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣਨਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਲਾ ਇਸ ਫ਼ਿਰਕਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਨਵਾਂ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੁੱਲ ਜਹਾਨ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਵਧਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਟੈਸਟ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਟੋਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। “ਛੇਤੀ ਕੀਤੇ ਐਸੇ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਏਨੀ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕੋਈ ਆਸਾਨ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੜਾ ਆਸਾਨ ਸੀ,” ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਾਲੀਆ ਹੋਏ ਟੈਸਟ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ।

ਉਸ ਆਪ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਕੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। “ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜ ਸ਼ੈਲਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਈ ਲੋਕ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਓ ਅਗਾਂਹ-ਪਿਛਾਂਹ ਕਰ ਬੈਠੋ ਤਾਂ ਵੀ ਚਲੇ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ 20-25 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੰਜ ਸ਼ੈਲਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੈਂ ਠਾਹ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: ਵਿਅਕਤੀ, ਔਰਤ, ਆਦਮੀ, ਕੈਮਰਾ, ਟੀਵੀ।”

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਹ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਖਿਆਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ੀ ਮਹਾਨ ਬਚਪਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬਚਾ ਛਪਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਐਧਰੋ-ਉਧਰੋ ਕਿਸੇ ਸੱਚੀ ਝੂਠੀ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਲਈ ਕਰਵਾਏ ਕਿਸੇ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚੋਂ 30 ਵਿੱਚੋਂ 30 ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇਹਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਗੌਰਵਮਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੀਵੀ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਦੁਨੀਆਂ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚੋਂ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ 74 ਸਾਲ ਦਾ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ 77 ਸਾਲ ਦੇ ਜੋਅ ਬਿਡੇਨ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਿੱਛ ਵਿੱਚ ਭਿੜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

“ਮੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ

ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ” ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਬਹਿਸ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਨਵੰਬਰ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਪਿੱਛ ਭਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਟੈਸਟ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਹਿਰ ਮੌਟਰੀਅਲ ਕੋਗਨਿਟਿਵ ਅਸੈਸਮੈਂਟ (ਐਮਓਸੀਏ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਆਦਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ (ਡਿਮੈਨਸ਼ੀਆ-ਗੁਸਤ) ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਜੇ

ਤੁਸਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੀ, ਇਹ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਉਠ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਿਲਾਮਘਰ ਵਾਲੇ ਤਾਰਿਕ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ‘ਜਵਾਬ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਜੀ’ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਨਾਮ ਵਿੱਚ ਵਾਟਰ ਕੂਲਰ ਨਹੀਂ, ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਦਰਕਾਰ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਟੀਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮੱਲ ਮਾਰੀ ਹੈ। “ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸਾਂ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਹਾਫ਼ਜ਼ਾ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੈ...”

ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਪੰਜ ਸਬਦ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ, 100 ਤੋਂ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਉਲਟੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਉਠ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣੀ (ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ - ਲੰਬੀ ਗਰਦਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਠ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) - ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਇਹ ਟੈਸਟ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ

ਇੱਕ ਨੁਮਾਇਸ਼ੀ ਨੁਕਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ।

ਕਦੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਜਾਪ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਜੁੜ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਕੋਈ ਅਤਿ-ਮਹੀਨ ਅਦਿਸ਼ ਵਾਇਰਸ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਗਲੀਆਂ-ਬਾਜ਼ਾਰ-ਦੁਕਾਨਾਂ-ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ

ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਦੁਖਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੰਪੰਨ ਰਗ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਜੋਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤਲਖ ਭੂ-ਸਿਆਸੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਾਡੇ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਾਡੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ, ਖਾਣ-ਪਾਣ, ਆਚਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ 1960ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਆਸਤ ਅੰਦਰਲੇ ਨਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਰੇਖ ਬੱਲੇ ਗਰਭ-ਰੋਕੂ ਗੋਲੀ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਭ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਹੁਣ 100 ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ 'ਅਬ ਕੀ ਬਾਰ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ' ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਉਹ 77 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਦੂਜੇ ਵਾਲਾ ਕੁਰਸੀ-ਨਸ਼ੀਨ ਬਣੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਬਾਕਾਇਦਾ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੁਝ ਪਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੀ ਗੱਲ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਰੋਸ਼ਨ-

ਜਦੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਧਾ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਸਮੂਹਿਕ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਛਪਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅਰਦਾਸੇ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿਵੇ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਨਾਲ ਭਖੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਈਦ ਵਾਲੀ ਮਵੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਾਂਗ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਕੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਤਾਮੀਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਮੰਦਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਦਿਲ ਕਾਹਲਾ ਨਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹੌਲ ਨਾ ਪੈਣ ਅਤੇ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਗਲੀਆਂ, ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ, ਚੌਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲ ਨਾ ਪਏ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਖਾਬ ਦੇ ਪਰ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣੇ ਰੱਟਾ ਲਾ ਲਵੋ- ਵਿਅਕਤੀ, ਔਰਤ, ਆਦਮੀ, ਕੈਮਰਾ, ਟੀਵੀ। ਜਵਾਬ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਜੀ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ?

ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿਰੜ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਬਾਬਾ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਮਿਸਾਲੀ ਆਗੂ ਬਾਬਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੰਨ ਕੇ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਰੂਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਪਰੈਲ 1932 'ਚ ਚਾਰ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਥਾ ਕਾਮਰੇਡ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਰੂਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਥੇ ਆਉਂਦੇ ਗਏ, ਪਰ ਇਹ ਗ਼ੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਕਰੀਬਨ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1934 'ਚ ਵਾਪਸ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਵਾਲੇ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰੀ ਸਨ।

ਸੋਮਵਾਰ 27 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ 50 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿਸਾਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਬਹੁਤੀ ਭੱਜ-ਨੱਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਕੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਾਬਾ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਿੱਚ ਕੁੱਦਣ ਦਾ ਬਿਖੜਾ ਪੱਡਾ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ 82 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਤਸੀਹਿਆਂ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਅੱਗੇ ਹਿੱਕ ਡਾਹ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਨਿਆਰੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਸਿਰਕੱਢ ਬਾਗ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਦਾ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਇਲਾਕਾ ਬੰਗਾ (ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ) ਦੇ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਮਾਈਦਾਸ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਦਹਾਲ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ।

1930ਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉੱਥੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗ਼ਦਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਗ਼ਦਰੀ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਅਹਿਦ ਉੱਪਰ ਉਹ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤਕ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭੇ।

ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਲਗਾਓ ਸੀ। ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪਹੁਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਖ਼ਸੀ ਖੂਬੀ ਦੀ ਕਾਇਮਕਲਪ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ-ਖਿਆਲ ਯੁੱਗ-ਪਲਟਾਉ ਬਣਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਹਚਾ, ਵਚਨਬੱਧਤਾ, ਮਿਸਾਲੀ ਸਿਰਤ ਅਤੇ ਸੂਝ ਨੇ ਗ਼ਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮਨ ਮੋਹ ਲਏ ਅਤੇ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੜ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਈ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਸਾਖਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਓਟਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗ਼ਦਰੀ ਆਗੂ ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ ਝੰਡਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੈ ਕੇ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਗਏ ਤਾਂ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ, ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਪਾਮਾਰ ਲੜਾਈ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋਸ਼ੇ-ਖਰੋਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਕੀਤੀ।

ਬਾਬਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੰਨ ਕੇ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਰੂਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਪਰੈਲ 1932 'ਚ ਚਾਰ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਥਾ ਕਾਮਰੇਡ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਰੂਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਥੇ ਆਉਂਦੇ ਗਏ, ਪਰ ਇਹ ਗ਼ੋਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਕਰੀਬਨ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ

ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1934 'ਚ ਵਾਪਸ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਅਰਜਨਟਾਈਨਾ ਵਾਲੇ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰੀ ਸਨ। ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਤੂਬਰ 1935 'ਚ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੁੱਲਾ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਦੀਵਾਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਸਾਹੀ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜੂਹਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਬੂੜਾ ਸਿੰਘ

ਬਹੁਤ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੂਹਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਰਗਰਮੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਉੱਥੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਕਾਇਮ ਕਲਪ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜੂਹਬੰਦੀ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਉਹ ਮੁੜ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਏ। ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਰਾਜਸੀ ਸੂਝ ਵਾਲੇ ਆਗੂ, ਨਿਪੁੰਨ ਨੀਤੀਯਾਤ੍ਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਕਤਾ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਉੱਪਰ ਪੂਰੀ ਪਕੜ ਸੀ। ਉਹ ਮਾਰਕਸੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜੀ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚੋਂ ਠੋਸ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕ ਮੁਹਾਵਰੇ

ਦਿਮਾਗ ਹੁਣ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਤਾਰੀ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ 20 ਲੱਖ ਕਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਗ੍ਰੇਸੇ ਗਏ ਅਤੇ 84,000 ਇਹਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਈਰ ਬੋਲਸੋਨਾਰੋ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕਰੋਨਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉੱਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਦਾ ਰਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਮਲੇਰੀਆ-ਰੋਕੂ ਦਵਾਈ ਹਾਈਡ੍ਰੋਕਸੀ ਕਲੋਰੋਕੁਇਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨੀ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੁਖੜਾ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪਾਕ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਪਹਿਲੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਵਾਇਰਸ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਬਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਲੰਘੇ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਪੂਰਾ ਮੁਲਕ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਆਮਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿੰਦ ਕਰਕੇ ਮਹੀਨਿਆਂ-ਬੱਧੀ ਮਾਸਕ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਡੇਢ ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰੀ ਪਹੁੰਚਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ 'ਸਥਿਰ ਸੁਸ਼ਟ ਬੁੱਧੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਦਾਰਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਨਾਮਨਿਹਾਦ ਰੋਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜ੍ਹਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜਾਂ 'ਆਪਣੇ ਵਰਗ' ਕੋਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੇਤਾ ਭਾਲ ਜਾਂ ਪਾਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਢੇਰੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ, ਉਸ ਨੇਤਾ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗੁਆਂਢੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਰੋਸ਼ਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਕਾਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਧਾ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਸਮੂਹਿਕ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਛਪਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅਰਦਾਸੇ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿਵੇ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਨਾਲ ਭਖੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਈਦ ਵਾਲੀ ਮਵੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਾਂਗ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਕੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਤਾਮੀਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਮੰਦਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਦਿਲ ਕਾਹਲਾ ਨਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹੌਲ ਨਾ ਪੈਣ ਅਤੇ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਗਲੀਆਂ, ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ, ਚੌਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲ ਨਾ ਪਏ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਖਾਬ ਦੇ ਪਰ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣੇ ਰੱਟਾ ਲਾ ਲਵੋ- ਵਿਅਕਤੀ, ਔਰਤ, ਆਦਮੀ, ਕੈਮਰਾ, ਟੀਵੀ। ਜਵਾਬ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਜੀ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ?

MISSION PEAK BROCKERS, INC

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

Acquisition and Financing of Commercial Real Estate.

GET TOP DOLLAR\$ FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

CALL TODAY

(510) 490-9705

hrsidhu@gmail.com

www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

**BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260**

